

A sociological reflection on about genealogy Sexual behaviors and attitudes of young people(Case study of Tehran universities students)

Mahdi Soleimani

1. Corresponding author, PhD in Sociology, Faculty of Social Sciences, University of Tehran; Tehran Iran.
Email: mahdi.soleymani.p@gmail.com

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 13 - 2 – 2023

Received in revised form:

5 - 5 – 2023

Accepted: 10 - 1 - 2024

Published online:

14 - 5 - 2024

Keywords:

Sexual orientation, youth, reflexivity, genealogy, phenomenology.

The purpose of this research is the sociological explanation of the beliefs, behaviors and sexual understanding of young people. With a combined approach, this research used the phenomenology method to discover the problem and the survey method for the exploratory study of sexual tendencies. Factors and concepts obtained from in-depth interviews were tested in the form of a design model and survey. The phenomenology section included 19 young people who were selected by chain sampling. For data analysis, Collaizi -method was used, and the validity and reliability of the study was checked by the Lincoln-Guba method. In the survey, the population of Tehran university students and the sample size of 400 people were selected using Cochran's formula. In data analysis, one-way variance analysis, regression and path analysis were used. Concepts in the form of typology were extracted from the phenomenological findings, which include extramarital sexual relations, cohabitation, intercourse, sexual diversity, simultaneous relationships with several people, sexual interactions as leisure behavior, girls as a stimulus and precursor, representation of the body, as physical-social capital and the fluidity of young people's relationships. The results of multivariate regression and path analysis showed that the decline of religious values is effective directly and through the influence on the individualism of sexual orientation. Media affects sexual tendencies directly and through influencing individualism and consumerism. The reference group has an effect on both consumerism and directly the sexual orientation of young people. Filial piety in the family power structure and social trust has an effect on sexual tendencies..

Cite this article: Soleimani, M. (2024). A sociological reflection on about genealogy Sexual behaviors and attitudes of young people.... *Journal of Social Problems of Iran*, 14 (2),97-121.

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

تاملی جامعه‌شناختی در باب سنخ‌شناسی، رفتارها و نگرش‌های جنسی جوانان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های تهران)

مهدی سلیمانی^۱

۱. نویسنده مسئول، دکتری تخصصی جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران؛ تهران، ایران. رایانامه mahdi.soleymani.p@gmail.com

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف پژوهش تبیین جامعه‌شناختی باورها، رفتارها و درک جنسی جوانان می‌باشد. این پژوهش با رویکردی ترکیبی طرح متوالی اکتشافی، روش پدیدارشناسی را در جهت کشف مسئله و روش پیمایش را برای گستره‌شناسی گرایش‌های جنسی بکارگرفت. عوامل و مفاهیم حاصل از مصاحبه‌های عمیق در قالب یک مدل طراحی و در پیمایش مورد آزمون قرار گرفتند. بخش پدیدارشناسی شامل ۱۹ نفر از جوانان بود که به روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از روش کلایزی و اعتبار و پایایی مطالعه به روش لینکلن و گوبا بررسی شد. در پیمایش، جامعه‌آماري دانشجویان دانشگاه‌های تهران و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب شد. در تجزیه و تحلیل داده‌ها، از تحلیل واریانس یک‌طرفه، رگرسیون و تحلیل مسیر استفاده شد. مفاهیم در قالب تیپولوژی، در یافته‌های پدیدارشناسانه استخراج شد که عبارتند از روابط جنسی خارج ازدواج، هم‌خانگی، مصاحفه کردن، تنوع‌طلبی جنسی، روابط هم‌زمان با چند نفر، تعاملات جنسی به مثابه رفتار فراغتی، دختران به‌عنوان محرک و پیشقدم، بازنمایی بدن به مثابه سرمایه جسمانی-اجتماعی و سیالیت روابط جوانان. نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره و تحلیل مسیر حاصل نشان داد افول ارزش‌های دینی مستقیم و از طریق تأثیر بر فردگرایی برگرایش‌های جنسی مؤثر است. رسانه‌ها مستقیم و از طریق تأثیر بر فردگرایی و مصرف‌گرایی گرایش‌های جنسی را متاثر می‌سازد. گروه مرجع از طریق تأثیر بر مصرف‌گرایی و هم به صورت مستقیم برگرایش‌های جنسی جوانان تأثیر دارد. فرزند سالاری در ساختار قدرت خانواده و اعتماد اجتماعی بر گرایش‌های جنسی تأثیرگذار است.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۲۴	
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵	
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۰	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴	
کلیدواژه‌ها: گرایش‌های جنسی، جوانان، بازاندیشی، سنخ‌شناسی، پدیدارشناسی.	

استناد: سلیمانی، مهدی. (۱۴۰۳). تاملی جامعه‌شناختی در باب سنخ‌شناسی، رفتارها و نگرش‌های جنسی جوانان...، *بررسی مسائل اجتماعی ایران*، ۱۴(۲)، ۹۷-۱۲۱.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران. © نویسندگان.

بیان مسئله

یکی از حوزه‌های مهم در ارتباط با جوانان تعاملات جنسی بازاندیشی شده جوانان، در جامعه است که قابل تأمل و تعمق است. برای ورد به طرح این مسئله در ابتدا می‌توان گفت جوانان بخش مهمی از جامعه ایران را تشکیل می‌دهند. تحلیل‌های آماری و جمعیت‌شناختی جمعیت ایران نشان می‌دهد که با هرکدام از مفهومی‌سازی‌های ارائه‌شده، جامعه ایران جامعه‌ای جوان است. بررسی روند تحولات جمعیت جوانان ۱۵ تا ۲۹ سال نشان می‌دهد از سال ۱۳۵۵ تا سال ۱۳۹۵ جمعیت جوان کشور ۲۰ میلیون نفر (۲۵/۱۰ درصد کل جمعیت) است (نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵). جوانان به‌خصوص جوانان دانشجوی آینده‌سازان جوامع به‌حساب می‌آیند امروزه جوانان دانشجوی به دلیل نقش مهمی که در اداره آینده کشور به عهده‌دارند، یکی از قشرهای مهم جامعه به‌حساب می‌آیند. این گروه مدیران اصلی در اداره آینده کشور و رهبر سایر اقشار جامعه در هدایت به سمت کمال و اهداف کشور می‌باشند. از سوی دیگر بخشی از دانشجویان در آینده عهده‌دار آموزش و پرورش نسل‌های بعد از خود خواهند بود و از این طریق به‌طور مستقیم در شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای نسل‌های بعدی جامعه نیز دخالت دارند. همچنین این قشر از جامعه یکی از منابع مهم هنجار در جامعه محسوب می‌شوند و شناخت ارزش‌ها و هنجارهای حاکم بر رفتار آنان، در این‌باره، می‌تواند محققان و عالمان اجتماعی را در پیش‌بینی برخی واقعیت‌های اجتماعی در سایر اقشار جامعه یاری نماید. یکی از مسائل مهم این قشر در جامعه کنونی تعاملات جنسی هست. تعاملات جنسی از دیرباز تاکنون یکی از مباحث مهم انسانی بوده و با درگیر کردن ذهن بشر در همه دوره‌های تاریخ، رفتار او را تحت تأثیر خود قرار می‌داده است. بر اساس نتایج حاصل از نظرخواهی «همایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های جوانان» (موج دوم ۱۳۸۰) درحالی‌که بیشتر مسئولان ازدواج را از جمله مسائل اولویت‌دار در نظر می‌گیرند، تنها ۵/۳ درصد پاسخ‌دهندگان نظرسنجی، ازدواج را به‌عنوان هدف مهم خود در زندگی تلقی می‌کنند؛ یعنی «ازدواج» در نگرش جوانان پس از اشتغال، تحصیل، مسائل مالی، افزایش مهارت، رسیدن به مقام و خدمت به مردم، در اولویت هفتم قرار داشته و تنها ۴/۴ درصد از پاسخ‌دهندگان از ازدواج به‌عنوان نگرانی عمده خود یاد می‌کنند. در موج سوم این طرح در سال ۹۵ تنها ۲/۲ درصد پاسخ‌دهندگان نظرسنجی از ازدواج به‌عنوان نگرانی عمده خود نام‌برده‌اند (یافته‌های پیمایش ملی، ۱۳۹۴). با چنین نگرشی دور از ذهن نخواهد بود که شمار جوانان مجرد به‌ویژه دختران سالانه افزایش یابد. از طرفی اکنون فاصله‌ای بلوغ جنسی و بلوغ اقتصادی روزبه‌روز در حال افزایش است در حال حاضر، در ایران، بیش از ۱۴ میلیون جوان در سن ازدواج‌اند که هنوز ازدواج‌نکرده‌اند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۷). دیگر آمارهای جمعیتی نشان می‌دهد که میزان مجرد قطعی در بین زنان و مردان در حال افزایش است. نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۸۵، ۱۳۷۵، ۱۳۹۵). بررسی آمارهای ثبتی طلاق نیز حکایت از افزایش این واقعه در طی ده سال اخیر دارد. تعداد طلاق در سال ۱۳۸۵ برابر ۹۴۰۳۹ واقعه بوده که در سال ۱۳۹۵ به تعداد ۱۸۱۰۴۹ واقعه افزایش یافته است. به عبارتی در مدت یک دهه بیش از ۱/۹ برابر شده است (سازمان ثبت‌احوال کشور، سالنامه آمارهای جمعیتی ۱۳۹۵). در پژوهش‌های انجام‌شده جهت شناسایی دلایل طلاق، خیانت به همسر و روابط جنسی فرا زناشویی را به‌عنوان یکی از مؤثرترین عوامل بر این پدیده شناسایی نموده‌اند (کاوه: ۱۳۸۷؛ محسن زاده و همکاران: ۱۳۹۰؛ خجسته مهر، عباس پور: ۱۳۹۳؛ اجتهادی و همکاران: ۱۳۹۵).

به‌هرحال چه بر اساس تنگنای ازدواج باشد یا سایر عوامل دیگر، در جامعه ایرانی با این مسئله که سن ازدواج و مجرد قطعی در حال افزایش است روبه‌رو هستیم و فاصله بین بلوغ جنسی و ازدواج در حال افزایش هست. مسئله‌ای که در اینجا مطرح می‌شود این است که آیا کاهش ازدواج در بین جوانان به معنای کاهش رابطه جنسی بین جوانان است؟ طبق نظریه سلسله‌مراتب نیازی‌های

آبراهام مازلو^۱ (۱۹۷۰) نیاز جنسی جز دسته نیازهای اولیه، فیزیولوژیک و اساسی ارگانسیم محسوب می‌شود که بالاترین فشار را به فرد وارد می‌کند و صرف تأخیر انداختن ازدواج نیاز جنسی فرد کاهش پیدا نمی‌کند. در ایران ازدواج، تنها شیوه اجتماعی و مشروع ارضای نیاز جنسی است. اکنون با افزایش فاصله بین بلوغ جنسی و ازدواج، جوانان با فشارهای ناشی از بلوغ جنسی مواجه هستند که ممکن است به شیوه‌های متفاوتی با این مسئله برخورد نمایند. اگر جوان به دنبال راه‌های مشروع و فرهنگی ارضای نیاز جنسی باشد و نتواند یا به عبارتی مسیر فرهنگی و مشروع ارضای نیازها برای همه فراهم نباشد یا اینکه جوان نخواهد مسیر فرهنگی و مشروع رو برای ارضای نیاز جنسی انتخاب کند چگونه با این مسئله برخورد می‌کند؟ بر این اساس مطالعه پیرامون باورها نگرش‌ها، رفتار و درک جنسی جوانان بسیار ضروری به نظر می‌رسد. آیا جوانان با بازاندیشی در الگوهای بهنجار جنسی، به الگوهای جدیدی از تعاملات جنسی روی آورده‌اند؟ مسئله اساسی پژوهش حاضر در قالب سؤالات زیر در دو بخش کیفی و کمی مطرح می‌شود در بخش کیفی با انجام مصاحبه‌های عمیق و تحلیل مضامین به دنبال ارائه یک فهم عمیق از موضوع بازاندیشی تعاملات جنسی جوانان، متغیرهای اصلی موضوع و همچنین ارتباط بین آن‌ها از نگاه جوانان و در بخش کمی به دنبال گستره‌شناسی موضوع هست. جوانان شرکت‌کننده در پژوهش تعاملات جنسی را چگونه می‌بینید؟ چه درکی از این مفهوم دارند؟ چرا به این درک رسیده‌اید و چه عواملی در آن دخیل‌اند؟ خود چگونه با این موضوع مواجه می‌شوند و بر اساس جنسیت و شرایطی که دارند چه راهبردی را اتخاذ می‌کنند؟ از منظر جامعه‌شناسی باورها رفتارها و درک جنسی جوانان را چگونه می‌توان تحلیل و تبیین نمود؟

پیشینه پژوهشی

فرایند تحولات جهانی، در چند دهه اخیر، به اروپا و آمریکا محدود نشد و به تدریج قاره‌های دیگر را هم درنوردید. با افزایش فناوری‌های ارتباطی و کوچک شدن جهان، روند تغییر الگوهای روابط جنسی به نقاط متعدد جهان هم اشاعه یافت؛ مثلاً در آسیا و در چند دهه اخیر در چین به‌خصوص بعد از سیاست درب‌های باز در دهه ۱۹۷۰ میلادی در این کشور و اصلاحات گسترده اقتصادی پس‌از آن در دهه ۱۹۸۰ میلادی به تدریج نگرش‌های عمومی به روابط جنسی پیش از ازدواج تغییر کرد و چنان گسترش و تنوع و تحول یافت که مسئله اصلی امروز جامعه چین از رابطه جنسی پیش از ازدواج به روابط جنسی خارج از ازدواج بدل کرده است. جامعه امروز چین با حجم انبوه جوانانی مواجه است که به‌هیچ‌وجه حاضر نیستند ازدواج رسمی کنند و در قالب‌های دیگری، چون هم‌خانگی یا روابط آزاد و رابطه با روسپیان، رابطه جنسی دارند که نتیجه آن افزایش چشم‌گیر بیماری‌های مقاربتی چون ایدز برای جامعه چین بوده است (زانگ و لی^۲، ۱۹۹۹؛ به نقل از آزاد و دیگران ۱۳۹۰: ۸). در ترکیه هم پس از تحولات اقتصادی در چند دهه اخیر، روندهای تقریباً مشابهی از تغییرات ارزشی مشاهده شده است، در گذشته، فرهنگ عمومی ترکیه چنان بود که روابط جنسی پیش از ازدواج، در صورت آشکار شدن، به رسوایی بزرگی تبدیل می‌شد؛ اما در دو دهه اخیر، این دید منفی در مورد مردان کم‌کم از بین رفت درحالی‌که برای دختران باکره این روابط هم چنان تابو بود (آزاد و دیگران، ۱۳۹۰: ۹). تحقیقات در ایران نیز نشان می‌دهد که رابطه جنسی پیش از ازدواج در حال افزایش است (سلیمی نیا و دیگران، ۱۳۸۴؛ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۶؛ گرما رودی و دیگران، ۱۳۸۸؛ خلج آبادی فراهانی و مهریار، ۱۳۸۹، آزاد و همکاران، ۱۳۹۱). با توجه به جوان بودن جمعیت (حدود یک‌سوم جمعیت این کشور، یعنی بیش از ۲۴ میلیون نفر را جمعیت جوان ۲۰ تا ۳۵ ساله تشکیل می‌دهند) هرگونه تغییر و تحول در روابط جنسی و ازدواج و تشکیل خانواده در حکم مسئله یا چالشی در جامعه قابلیت مطالعه و بررسی را دارد. آمارها نشان می‌دهد ازدواج در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با ۱۳۸۹ کاهش ۹٫۱

1 Abraham Maslow

2 Zhang & Li

درصدی داشته است، به بیان دقیق‌تر ازدواج در این سال در مقایسه با سال قبل ۱۸ هزار و ۸۳۵ مورد کاهش داشته است. در سال ۱۳۹۰ تعداد ازدواج ثبت‌شده برابر با ۸۷۴۷۹۲ مورد بوده است. این در حالی است که در سال ۱۳۹۴ تعداد ازدواج ثبت‌شده برابر ۶۸۵۳۵۲ مورد بوده است. به عبارتی در سال ۹۴ در مقایسه با سال ۹۰ کاهش ۲۱،۶۵ درصدی داشته است (سازمان ثبت‌احوال کشور، ۱۳۹۵). از طرفی آمار موجود نشان می‌دهد که میانگین سن ازدواج در کل کشور برای مردان ۲۷،۳۰ سال و برای زنان ۲۳ سال بوده است (خبرنامه آماری کشوری، ۱۳۹۱: ۲۰). این در حالی است که نتایج پژوهش‌ها، از افزایش روابط جنسی غیررسمی در بین جوانان کشورمان خبر می‌دهند (گرمارودی و همکاران، ۱۳۸۸؛ سلیمی نیا و همکاران، ۱۳۸۴؛ خلج‌آبادی و مهریار، ۱۳۸۹؛ آزاد و دیگران، ۱۳۹۱؛ محمد و همکاران، ۲۰۰۷). برای مثال، محمد و همکاران (۲۰۰۷) تحقیق خود نشان داده‌اند که ۲۸٪ نوجوانان و جوانان شهری (دختر و پسر)، رابطه قبل از ازدواج را تجربه کرده‌اند. همچنین، گرمارودی و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود با مطالعه ۲۴۰۰ دانش‌آموز دبیرستانی (۱۷ تا ۱۴ ساله) به این نتیجه رسیدند که بیش از ۲۰٪ از آنان، نزدیکی کامل جنسی در طول زندگی خود تجربه کرده‌اند. خلج‌آبادی و مهریار (۱۳۸۹) در نیز تحقیق خود گزارش کرده‌اند که نزدیک به ۲۵٪ دختران مجرد دانشجوی در دانشگاه‌های بزرگ تهران، در طول زندگی خود به‌نوعی، رابطه جنسی با جنس مخالف را تجربه کرده‌اند که از ۱۰٪ آن‌ها به رابطه کامل جنسی ختم شده است. به نظر می‌رسد ظهور این پدیده در جامعه ما تأثیرات ساختی را بر بسیاری از نهادهای اجتماعی می‌گذارد و می‌تواند به تدریج نهاد ازدواج و خانواده را با چالش‌های جدی مواجه نماید. در تحقیقاتی که تاکنون درباره این موضوع در ایران انجام شده، جای خالی پژوهشی عمیق با پشتوانه محکم نظری خالی به نظر می‌رسد، در واقع، به‌طور خاص، به تأثیر عوامل مهم و گوناگون بر باورها و نگرش‌های جنسی نوجوانان و جوانان، پرداخته نشده است. علاوه بر این وجه تمایز این پژوهش با پژوهش‌های خارجی در این است که رفتارها و نگرش‌های جنسی جوانان در بستر فرهنگی متفاوت با جامعه ایران صورت گرفته است.

روش پژوهش

به‌طور کلی در این پژوهش تلاش شده است از هر دو روش کمی و کیفی به‌صورت متوالی استفاده شود. در بخش نخست از راهبرد پدیدارشناسی و از تکنیک مصاحبه استفاده شده است. هدف پژوهش پدیدارشناسی، توصیف صریح و شناسایی پدیده‌ها است، آن‌گونه که در موقعیتی خاص از سوی افراد ادراک می‌شوند (موستاکاس^۱، ۱۹۹۴؛ ون مانن^۲، ۱۹۹۰: ۱۰) نمونه مبنی بر هدف این مطالعه شامل ۱۹ نفر از جوانان دانشجوی دانشگاه تهران هست. طیف سنی مصاحبه‌شوندگان ۱۸ تا ۲۹ سال هست. در این مطالعه در بخش پدیدارشناسی از روش «نمونه‌گیری گلوله برفی^۳» یا نمونه‌گیری زنجیره‌ای^۴ استفاده شده است. این روش نمونه‌گیری غالباً در موقعیت‌هایی کاربرد دارد که محقق با جمعیت‌های پنهان مواجه است و پاسخ‌گویان قابل‌شناسایی نیستند؛ مانند مصرف‌کنندگان مواد مخدر، روسپیان و افراد دارای روابط جنسی نامتعارف. روند نمونه‌گیری در این تحقیق بدین‌صورت بود که ابتدا چند نمونه نخست از طریق شبکه‌های گوناگون روابط اجتماعی انتخاب شدند؛ سپس همان نمونه‌ها، پس از مصاحبه و فرایند جلب اعتماد، رابط و واسطی برای دستیابی به نمونه‌های مراحل بعدی شدند. به این ترتیب، زنجیره‌ای از نمونه‌های گوناگون با معرفی نمونه‌های مراحل قبلی به دست آمد. درنهایت، در این پژوهش با ۱۹ نفر از پسران و دخترانی که رابط جنسی را تجربه کردند مصاحبه شد. برای جمع‌آوری داده‌ها

1 Moustakas

2 Van Manen

3 snow ball sampling

2 chain sampling

از تکنیک مصاحبه نیمه ساختاریافته^۱ و تعاملی^۲ استفاده شد. این نوع مصاحبه، به سبب انعطاف‌پذیری و عمیق بودن آن، برای پژوهش‌های پدیدارشناسانه از این دست مناسب است بعد از گرفتن مجوز و معرفی‌نامه از دانشگاه، صحبت‌های اولیه در ارتباط با موضوع تحقیق و مطالعه برای شرکت‌کنندگان در تحقیق توضیح داده شد. در روزهای بعد مصاحبه‌ها انجام شد. هنگامی که شرکت‌کنندگان تجربه خود را توصیف می‌کردند و توضیح و روشن‌سازی دیگری لازم نبود، مصاحبه پایان‌یافته تلقی می‌شد. مصاحبه‌ها بین ۴۰ تا ۸۰ دقیقه به طول انجامید. برای تحلیل داده‌ها از روش کلایزی^۳ استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش دربرگیرنده‌ی دانشجویان دانشگاه دانشگاه تهران در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری (سن بین ۱۸ تا ۲۹ سال) هست برای انتخاب نمونه‌ها از شیوه ترکیبی نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و تصادفی ساده استفاده شد. نمونه‌گیری خوشه‌ای^۴، روشی از نمونه‌گیری احتمالی است که اغلب برای مطالعه جمعیت‌های بزرگ، به‌ویژه جمعیت‌هایی که از نظر جغرافیایی پراکنده هستند، استفاده می‌شود. در نمونه‌گیری خوشه‌ای، محققان یک جمعیت را به گروه‌های کوچک‌تری تقسیم می‌کنند که به عنوان خوشه‌ها شناخته می‌شوند به همین منظور از بین دانشگاه‌های دولتی شهر تهران؛ دانشگاه علامه طباطبایی، شهید بهشتی، تربیت مدرس، الزهراء، علم و صنعت و دانشگاه تهران انتخاب شد. سپس از هر دانشگاه ۵ دانشکده و از هر دانشکده ۵ کلاس به شکل تصادفی ساده انتخاب شد. ۷۰ درصد نمونه از دانشجویان مقاطع کارشناسی و کاردانی، ۲۰ درصد از مقاطع کارشناسی ارشد و ۱۰ درصد از دانشجویان در مقطع دکتری انتخاب شد. در بخش پیمایش جامعه آماری دانشگاه‌های سطح تهران تعیین شد با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۲ نفر در نظر گرفته شد البته با توجه به اینکه ممکن بود تعدادی از حجم نمونه ریزش داشته باشیم درنهایت تعداد نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد.

یافته‌ها پژوهش

در این نوع مطالعه سعی بر این است تا فهمی ترکیبی، چندلایه و چند ساحتی از واقعیت تعاملات جنسی جوانان ارائه کند. به همین دلیل تلاش شده است واقعیت تعاملات جنسی جوانان را ابتدا بر اساس تجربه زیسته کنشگران موردبررسی و مطالعه قرار گیرد. مصاحبه با کنشگران که در ادامه به‌صورت نقل‌قول‌های در متن گزارش شده است، ایده ساز مفاهیم و متغیرهایی است که هرکدام به‌عنوان یک شاخص در مرحله دوم موردبررسی و تحلیل قرار گرفته است. در ابتدا با استفاده از مصاحبه‌های عمیق به بررسی گرایش‌ها و رفتارهای جنسی، انواع، مفاهیم و متغیرهای آن پرداخته می‌شود؛ سپس بر اساس این مطالعه و نظریه‌های موجود مدل نهایی تحقیق و فرضیه‌های آن تدوین و طراحی شد. در نهایت گزارش نهایی داده‌ها و یافته‌های مرتبط با پیمایش رفتارها و گرایش‌های جنسی جوانان ارائه شد. مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی ۱۹ نفر شامل ۱۱ نفر مرد و ۸ نفر زن از دانشجویان دانشگاه‌های تهران، در گروه سنی ۱۹ تا ۲۹ سال‌اند. وضعیت اسکان پاسخگویان اکثراً غیربومی و ساکن در خوابگاه هستند. مشارکت‌کنندگان به روش گلوله برفی معرفی و انتخاب شدند و صرفاً شامل دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد بودند.

1 semi-structure interview

2 interactive

3 Colaizzi

4 cluster sampling

شماره	مقطع تحصیلی	سن	جنس	رشته تحصیلی	وضعیت
۱	کارشناسی	۲۰	زن	روانشناسی	تجربه روابط عاطفی متعدد
۲	کارشناسی ارشد	۲۳	مرد	زبان فارسی	تجربه روابط جنسی متکثر
۳	کارشناسی	۱۹	زن	علوم اجتماعی	تجربه روابط رابطه عاطفی و جنسی متکثر
۴	کارشناسی ارشد	۲۵	زن	علوم اجتماعی	تجربه روابط جنسی
۵	کارشناسی	۲۸	مرد	مدیریت	تجربه روابط رابطه عاطفی و جنسی متکثر
۶	کارشناسی ارشد	۲۴	زن	ریاضی	تجربه روابط رابطه عاطفی و جنسی متکثر
۷	کارشناسی	۲۰	مرد	فلسفه	تجربه روابط هم‌خانگی
۸	کارشناسی	۲۱	مرد	محیط‌زیست	تجربه روابط جنس متعدد
۹	کارشناسی	۲۲	زن	مهندسی مکانیک	تجربه روابط هم‌خانگی
۱۰	کارشناسی ارشد	۲۷	مرد	مهندسی عمران	تجربه روابط جنس متکثر
۱۱	کارشناسی ارشد	۲۷	زن	زمین‌شناسی	تجربه روابط رابطه عاطفی و جنسی متکثر
۱۲	کارشناسی	۲۰	مرد	علوم اجتماعی	تجربه روابط عاطفی متکثر
۱۳	کارشناسی ارشد	۲۲	زن	روانشناسی	تجربه روابط عاطفی متکثر
۱۴	کارشناسی ارشد	۲۴	مرد	زبان انگلیسی	تجربه روابط هم‌خانگی
۱۵	کارشناسی	۲۳	مرد	اقتصاد	تجربه روابط جنسی متکثر جنسی و عاطفی
۱۶	کارشناسی ارشد	۲۴	مرد	علوم سیاسی	تجربه روابط جنسی متکثر جنسی و عاطفی
۱۷	کارشناسی	۱۹	زن	شیمی	تجربه روابط عاطفی متعدد
۱۸	کارشناسی	۱۹	مرد	آمار	تجربه روابط جنسی متکثر جنسی و عاطفی
۱۹	کارشناسی	۲۱	مرد	علوم سیاسی	تجربه روابط هم‌خانگی

سنخ‌شناسی رفتارها و گرایش‌های جنسی در تجربه زیسته مشارکت‌کنندگان

واحدهای معنایی نهفته در تجربه جنسی مشارکت‌کنندگان که از متن مصاحبه استخراج شده است، به شرح ذیل ارائه می‌شود.

روابط جنسی پیش از ازدواج

در جامعه ایران، بر اساس چارچوب‌های ارزشی و قانونی؛ رابطه جنسی فقط در قالب زوجیت مجاز هست؛ اما اکثر افراد مورد مطالعه، ارزش‌ها و قواعد و مقررات مربوط به روابط جنسی را مورد بازاندیشی قرار دادند و ارزش‌های متفاوتی را جایگزین ارزش‌های سنتی معطوف به روابط بین دو جنس ساخته‌اند. روابط جنسی پیش از ازدواج یکی از گونه‌های تعاملات جنسی بازاندیشانه در نگاه مشارکت‌کنندگان در پژوهش هست که در عبارات ذکر شده ذیل توسط مشارکت‌کنندگان قابل‌شناسایی است: مشارکت‌کننده شماره: ۱۱ «الآن جوونا خودشون تصمیم می‌گیرند که دوست بشن، رابطه جنسی باشه یا نه اگه هم نمی‌تونه ازدواج کنه با روابط جایگزین نیازش رو برطرف می‌کنه»؛ مشارکت‌کننده شماره: ۱۴ «الآن دیگه یکی حال می‌کنه با ازدواج موقت یکی با دوستی، بستگی داره چقدر ول باشی من به عنوان یه پسر رابطه دوستی رو ترجیح میدم چون مسئولیتی ندارم و نیازهای هم که داری برطرف می‌شه». مشارکت‌کننده شماره: ۱ «من تا ۱۸ سالگی دوست‌پسر نداشتم، باینکه الآن دوست‌پسر، برای همه عادی شده، معنا نداشت؛ اما یه مدت که با تلفن صحبت کردن و اس‌ام‌اس دادن شروع شد، برام عادی شد. چیزی که من حتی فکرم رو نمی‌کردم. الآن دیگه تا دوست میشی خیلی سریع به این جور جاها کشیده می‌شه».

هم خانگی بدون ازدواج

هم خانگی، یا هم باشی یکی از الگوهای است که مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به آن اشاره کردند. اکثر شرکت‌کنندگانی که تجربه هم‌خانگی بدون ازدواج داشتند، ابتدا در خوابگاه‌های دانشجویی ساکن بودند و پیش از هم‌خانه شدن، با شریک کنونی‌شان رابطه دوستی داشتند و آشنایی با هم‌خانه کنونی‌شان در دانشگاه، مهمانی‌ها و یا از راه پیشنهاد دوستان صورت گرفته بود. مشارکت‌کننده شماره ۷: «پدر و مادرم نمی‌دانند با دوستم (پسر) خونه گرفتیم و داریم زندگی می‌کنیم هرچند گاهی شک می‌کنم ... ما پولامون رو رو هم می‌زاریم برای مخارجمان ... هر وقت هم نخواستیم راحت جدا می‌شیم» مشارکت‌کننده شماره: ۱۰ «الآن دیگه نمی‌شه ندیده و با به شناخت نسبی وارد به رابطه دائمی شد اعتماد کردن خیلی سخت شده. تازه وقتی شاهد این همه طلاق هستیم و روزبه‌روز آمارش زیاد می‌شه باید خیلی حواست جمع باشه. اگه زود ازدواج کنی مئه بقیه آخرش به طلاق می‌رسی یا از هم دل‌زده می‌شی من با دوستم قرار گذاشتیم تا وقتی عشق هست زیر یک سقف بمونیم حتی اگه تا آخر عمر باشه». مشارکت‌کننده شماره ۲

«من خیلی‌ها رو می‌شناسم که هنوز چند ماه از عقدشون نگذشته و دارن جدا میشن ازدواج مثل هندونه سربسته میمونه بعدم دردسرای مهریه میاد سراغ آدم این جور آزادم و هرزمانی که همدیگر رو نخواهیم میریم سراغ زندگی خودمان.» در این الگو بسیاری از تعهدات و شرایط ازدواج وجود دارد اما از قوانین، سنت‌ها و محدودیت‌های آن خبری نیست و یک زوج ناهم‌جنس بدون ازدواج رسمی، با داشتن مناسبات جنسی همراه با عشق رمانتیک برای مدتی زیر یک سقف زندگی می‌کنند لذا می‌توان گفت با توجه به شرایط فرهنگی جامعه ایرانی وجه تمایز هم خانگی بدون ازدواج با ازدواج به شیوه سنتی و مرسوم، نبود قرارداد رسمی و پذیرفته اجتماعی است.

مصاحفه کردن (دست دادن و روبوسی)

یکی دیگر از مواردی که توسط مشارکت‌کنندگان به‌عنوان تجربه زیسته بیان شد مصاحفه کردن یا همان دست‌دادن و روبوسی کردن با جنس مخالف در محیط دانشگاه و محیط‌های عمومی بود. این روابط در حالی وجود دارد که از لحاظ ارزش‌ها و شرایطی فرهنگی جامعه، کنشی غیرمرسوم و نامشروع دانسته می‌شود. این نوع رفتار در تجربه زیسته مشارکت‌کنندگان در حال عادی شدن در جامعه است. مشارکت‌کننده شماره ۱۷ «من اولین بار قبل از دانشگاه وقتی خواهرم اینا از تهران می‌آمدن برادر داماد با من دست داد منم تو رو در بایستی موندم باهش دست دادم خیلی ناراحت شدم. واقعاً خجالت کشیدم جلوی جمع دستشو رد کنم؛ اما وقتی اومدم دانشگاه دیدم این رابطه عادی هست و کم‌کم برا من هم عادی شد و الآن با همه پسرای که می‌شناسم و همکلاسی هستیم دست می‌دم و البته حس جنسی ندارم». مشارکت‌کننده شماره ۴ «... خانواده ما مانم اصلاً به هم دست نمیدن اما خانواده بابام خیلی، مثلاً من پسردایی‌های بابام هر وقت میان به من دست میدن و با من روبوسی می‌کنند من هم مجبوری دست می‌دادم و بوسشون می‌کردم خیلی دوستشون دارم و نمی‌خواستم ناراحت بشن چند تا شون هم مجرد بودن؛ ولی الآن دیگه با همکلاسیای پسرم دست میدم و چون عادی شده و خیلی‌ها اینجوری‌ان منم دیگه عذاب وجدان ندارم».

تنوع طلبی جنسی

تنوع طلبی جنسی، نوعی رفتار جنسی است که با میزان اشتغال ذهنی به روابط جنسی متعدد و حیطةی رفتاری آن با میزان تلاش فرد برای برقراری رابطه‌ی جنسی با افراد جدید، یا به اشکال متفاوت مشخص می‌شود. بر اساس تجارب مشارکت‌کنندگان، یکی دیگر از گونه‌های تعاملات جنسی بازاندیشانه تنوع‌طلبی جنسی است که میل به تجربه کردن افراد مختلف، خسته شدن از یک نفر تکراری،

تجربه اندام‌های مختلف از طریق رابطه با دختران مختلف، کنجکاوی جنسی در مورد مردان و زنان مختلف، خیال‌پردازی‌های جنسی در مورد افراد و اندام‌های مختلف از جمله تم‌های فرعی این تم اصلی هست که در جریان تحلیل مصاحبه‌ها شناسایی شده. مشارکت‌کننده شماره ۱۲ «الآن مد شده که همه تنوع می‌خوان و نمی‌تونن با یک نفر بمونن...» مشارکت‌کننده شماره ۱۳ «من خیلی‌ها رو دیدم باینکه ازدواج کردن چشمشون دنبال دخترای دیگه است و حتی دخترهای هم که ازدواج کردن باز سر و گوششون می‌جنبه. به نظرم ازدواج کنی چیزی حل نمیشه». مشارکت‌کننده شماره ۳ «اگه بهت بگن همیشه یه نوع لباس بپوش و یه جور غذا بخور چه حسی داری؟ خب این جور روابط هم خیلی زود برات تکراری و عادی می‌شه همیشه دوست دارم بدونم چه فرقی بین این بیا اون دختر وجود داره ...»

روابط همزمان با چند نفر

یکی از دیگر از تعاملات جنسی شناسایی شده تعاملات همزمان با چند نفر می‌باشد این مقوله براساس تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان هم به دلیل تنوع‌طلبی و هم کسب فرصت‌های بیشتر برای رسیدن به وضعیت مطلوب و دلخواه خود، همزمان با چند نفر وارد رابطه دوستی و جنسی شدند. مشارکت‌کننده شماره ۱ «از وقتی وارد دانشگاه شدم تنوع‌طلب شدم. همزمان با چند نفر دوست بودم به ازدواج فک نمی‌کنم، چون میدونم که ازدواج همه چیز را عادی می‌کنه...» مشارکت‌کننده شماره ۶ «اگه با یک نفری که باهش ارتباط داری، همه‌چیزت رو به پای اون بریزی، خب این معلوم نیست تا آخر با هم باشیم یا نه؟ پس عقل حکم می‌کنه به فکر خودت باشی و افراد دیگه ای هم باشن...» مشارکت‌کننده شماره ۱۳ «من خیلی‌ها رو دیدم باینکه ازدواج کردن چشمشون دنبال دخترای دیگه است و حتی دخترای که هم ازدواج کردن باز سر و گوششون می‌جنبه. به نظرم ازدواج کنی چیزی حل نمیشه.»

تعاملات جنسی به مثابه رفتار فراغتی

بازی کردن، سرگرمی و لذت بردن از زندگی، یکی از نیازهای انسان به ویژه جوانان است. جوانان تمایل زیادی به رفتارهای فراغتی و تفریحی دارند؛ اما رفتار فراغتی جوانان امروزی مورد بازاندیشی قرار گرفته است الگوهای فراغتی جوانان از شکل سنتی خود مانند استراحت در خانه، تماشای تلویزیون و ماهواره، مطالعه کتاب، ورزش و... فاصله گرفته است و بر اساس تجارب زیسته مشارکت‌کنندگان در این پژوهش الگوهای فراغتی جدیدی در حال شکل‌گیری است الگوهای مانند گشت وگذار با جنس مخالف در پارک، کافی‌شاپ‌ها و مراکز خرید، رفتن با جنس مخالف و اخیراً مهمانی‌های مختلط شبانه و ایجاد رابطه جنسی با جنس مخالف و اردوهای مختلط تفریحی. مشارکت‌کننده شماره ۱۵: «هر زمانی که بیکار هستم و حوصله هیچ کاری نباشه با دوست دخترم هماهنگ می‌کنیم می‌ریم بیرون. لذتی که تو این رابطه هست تو هیچ تفریح و سرگرمی ندیدم» مشارکت‌کننده شماره: ۴ «با پسرای که باهشون دوست هستم مهمونی می‌ریم بچه‌های خوبی هستن، اما بین من و اونا هیچ عشقی وجود نداره بیشتر برای سرگرمی و خوش‌گذرونی هست. قرار نیست هر وقت با پسری باشی حتما عاشقتش باشی یا بخوای باهش ازدواج کنی. به نظرم با مهمانی و رابطه داشتن با پسرا هم می‌شه پسرا رو بیشتر شناخت هم یه تفریح لذت بخشه.»

دختران به‌عنوان محرک و پیشقدم در تعاملات جنسی

در جامعه ایران این گونه نهادینه شده است که پسر باید برای ابراز عشق به دختر پا جلو بگذارد و از او درخواست ازدواج کند که این فرهنگ به صورت عمومی در بین افراد جامعه القاء شده است در نظر پاسخگویان این شیوه درخواست نیز در حال باز اندیشی می‌باشد

و تغییر شیوه زندگی دختران و آنها به نظر می‌رسد این فرهنگ در حال تغییر شکل و بازاندیشی می‌باشد به‌عنوان مثال: مشارکت‌کننده شماره: ۹ «من با اینکه دختر هستم و به نظرم همون قدر که این روابط برا پسر مهم هست و پیشنهاد می‌دن برای خانم‌ها هم مهمه و حق دارن راجع به این مسایل صحبت کنن و باب گفتگو رو باز کنن. اگه زن به‌عنوان یه انسان در نظر گرفته بشه این حق رو داره ولی اگه فقط وسیله ای برای مرد باشه اونوقت قضیه فرق داره». مشارکت‌کننده شماره ۱۲: «توی آداب و سنت و عرف ما همیشه درخواست دوستی یا رابط آشنایی و ازدواج همیشه از سوی پسر رو مطلوب می‌دونند و اگر دختر بگه مته اینه که حرکتی خلاف رودخانه با برخورد خوبی مواجه نمی‌شه. الآن دیگه با کاهش آمار ازدواج و بالا رفتن سن ازدواج حتی بسیاری از متخصصان و کارشناسان این باورها رو قبول ندارن، حتی اگه خانواده‌ها هم مخالف باشن نسل جدید دخترا دیگه خودشون دارن پیش قدم می‌شن و پیشنهاد ازدواج یا دوستی میدن»

بازنمایی بدن به مثابه سرمایه جسمانی و اجتماعی در تعاملات جنسی

از نگاه پاسخگویان داشتن تصویری مثبت از چهره و بدن خود یکی از مهمترین شاخص‌ها در برقراری تعاملات با جنس مخالف تبدیل شده است. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش به نوعی به بازاندیشی در زمینه‌ی مدیریت ظاهر و بدن خود پرداخته‌اند. مفاهیم زیبایی-شناسی، سبک‌های آرایش تناسب اندام به‌عنوان یک سرمایه جسمانی و اجتماعی در تعاملات جنسی جوانان مطرح شد که در این خصوص جوانان برای تجربه تعاملات مطلوب‌تر و دلخواه با فعالیت‌های نظیر ورزش، انتخاب نوع و مدل لباس، رنگ مو، سبک آرایش و انواع جراحی‌های ترمیمی و زیبایی تلاش می‌کنند تا خود را به همان شکلی در بیاورند که لازمه ارزش‌های نوین و بازاندیشی کنونی است. در چنین شرایطی شیوه‌های زندگی اساساً از رهگذر نمایش دائماً در حال تغییر سطح ظاهری ایجاد می‌شوند. گیدنز بر این باور است که حالات چهره و دیگر حرکات بدن فراهم آورنده محتوای اساسی همان قرائن و امارات و نشانه‌هایی است که ارتباطات روزمره ما مشروط به آن هاست مساوی با دیگران در تولید و بازتولید روابط اجتماعی شریک شویم، باید قادر باشیم نظارتی مداوم و موفقیت‌آمیز بر چهره و بدن خویش اعمال کنیم (گیدنز، ۱۳۸۷).

مشارکت‌کننده شماره: ۱۰ «الآن خیلی از دخترها برای اینکه شانسی بیشتری برا انتخاب شدن داشته باشند به خودشون خیلی می‌رسند، آرایش می‌کنند و لباس‌های آنچنانی می‌پوشند و جدیداً هم هزار جور عمل جراحی زیبایی مد شده». مشارکت‌کننده شماره ۳ «به نظر من یه دختر باید خوش تیپ و خوش لباس باشه. همه جا تأثیر داره؛ هم برا کار پیدا کردن، برای تحصیل و رابطه داشتن». مشارکت‌کننده شماره ۱۷: «ظاهر واقعاً مهمه. قبل از اینکه دهنتم باز شه، لباس مرتب، هیکل مناسب و... اینا الآن تو جامعه جلب توجه میکنه»

سیالیت تعاملات بین جوانان

در نگاه پاسخگویان تعاملات شکل گرفته بین دو جنس هر لحظه ممکن است هریک از طرفین این رابطه را ترک کند؛ و به سراغ فرد جایگزین بروند زیگمونت باومن معتقد است چنین روابطی به نوعی تعویض کمیت با کیفیت به شمار می‌روند و نه تنها نگرانی بشر امروز را فرو نمی‌نشانند، بلکه عطش او را بیشتر می‌کنند. سیالیت تعاملات جنسی محصول دوران مدرنیته متأخر و رویکردهای پسامدرن در غرب است. در این الگوی جدید، مفهوم عشق «بازتعریف» شده و در قاب نسبیتی شدید قرار گرفته است. این الگوی جدید از رابطه تعهدهای سخت‌گیرانه و مطلق‌گرایانه عشق رمانتیک را نقض می‌کند و منکر ضرورت روابط صمیمانه و متعهدانه است (گیدنز، ۱۳۸۹: ۱۳۲). مشارکت‌کننده شماره ۵ «تجربه رابطه با چندین نفر رو دارم اگه هر کجا می‌دیدم دارم اذیت

می‌شوم و برای اینکه وابسته به یک نفر نشوم ارتباطم رو قطع می‌کردم به نظرم باید جواری رفتار کنی که عاشق نشی و عشق دست و پا گیرت نباشه و آزادیت رو از بین نبره». مشارکت‌کننده شماره: ۷ «معمولا با کسی رابطه برقرار می‌کنم و دوست می‌شم خودم می‌دونم که این رابطه‌ام خیلی دوام نداره و نمی‌خوام واسه همیشه باهاش باشم برا همین همه حواسم پیش به نفر نیست که بعدا بخواد تموم شه اذیت بشم».

جدول ۱: توصیف عوامل اثر گذار بر بازنندیشی تعاملات جنسی جوانان از نگاه مشارکت‌کنندگان.

تم کلی	تم‌های اصلی	تم‌های فرعی	نمونه گزاره
روابط جنسی	تحولات ارزشی در حوزه ازدواج	اعتقاد به عادی و همه-گیر شدن روابط جنسی آزاد	«الآن انقد روابط زیاد و عادی شده که خیلی سخت میشه به نفر رو واسه همیشه بخوای و تا آخر باهات بمونه» (مشارکت‌کننده ۱۷)
		انکار ازدواج و آرمان زدایی از ازدواج	«من ازدواج رو قبول ندارم و ترجیح میدم یک زندگی پراز هیجان داشته باشم تا اینکه ازدواج کنم» (مشارکت‌کننده ۱۷)
		مشکلات ازدواج مرسوم	«چه لزومی داره دو نفر تا آخر عمر با هم ازدواج کنند به زمانی دیگه نمی‌خوای ادامه بدی» (مشارکت‌کننده ۵)
		دید منفی به ازدواج مرسوم	«الآن معیارها دیگه عوض شده و این جواری نیست که دخترای که حجابشون و به سری مسائل رو رعایت می‌کنن حتما ازدواج می‌کنن و خوشبخت میشن معیارها عوض شده جامعه دیگه اینو نمی‌خواد که حتما با عفت باشی» (مشارکت‌کننده ۴)
	کاهش نظارت و کنترل در خانواده	کاهش کنترل والدین	«از وقتی اومدم دانشگاه دیگه آزاد تر شدم در مورد آینده و همه چی زندگی‌م خودم تصمیم می‌گیرم خونوام با اینکه اوایل سخت می‌گرفتن و دائم نصیحتم می‌کردن کم کم خسته شدن دیگه میدونن که من کار خودمو می‌کنم خودم تصمیم می‌گیرم» (مشارکت‌کننده ۱۳)
		رهایی از ارزش‌ها و نفوذ والدین	به نظر من سبک زندگی والدینم خوب است، اما نه برای سن و سال من و یا شرایط زندگی امروز. من نمی‌خواهم آن چیزی باشم که خانواده ام میخواهند (مشارکت‌کننده ۱۰)
		کمرنگ شدن نقش نظارتی و حمایتی خانواده	«در خصوص رابطه با دوستانم، با کی باشم و یا نباشم با خونوام اونقدر صمیمی نیستم که این چیزا رو بیان کنم و البته تو این جور مسائل هم ادم رو درک نمی‌کنن برا همین باهشون در مورد این چیزا حرف نمی‌زنم» (مشارکت‌کننده ۱۰)
	فردگرایی و ارجاع به خود	اهمیت دادن به لذت‌گرایی فردی	«چیزی که برای من مهمه اینه که اول باید به فکر خودت باشی و خودت از همه چیز لذت ببری... دنیا دو روزه و زود میگذره خودم به فکر خودم نباشم کی هست؟ الآن دیگه هر کسی هر جور که خودش دلش می‌خواد زندگی می‌کنه» (مشارکت‌کننده ۱۱)
		کسب تجارب فردی در رابطه	«من به اکثر دوستانم و همکلاسیام که نگاه می‌کنم این خودشون هستن که تعیین میکنن که چجوری زندگی کنن و چارچوب‌های دینی... نقشی در تصمیماتشون نداره. دیگه الآن دخترا خودشون پیشنهاد رابطه به پسرا رو میدن» (مشارکت‌کننده ۸)
		تعبیر شخصی در روابط جنسی	«چیزی که برای من مهمه اینه که اول باید به فکر خودت باشی و خودت از همه چیز لذت ببری... دنیا دو روزه و زود میگذره خودم به فکر خودم نباشم کی هست؟ الآن دیگه هر کسی هر جور که خودش تصور می‌کنه و دلش می‌خواد رابطه برقرار می‌کنه» (مشارکت‌کننده ۱۶)
	افول ارزش‌های دینی	عدم انجام مناسک دینی	«حوصله نماز رو ندارم و روزه هم که اصلاً... وقتی هر چند وقت به بار با یکی باشی معانی نماز و روزه از بین میره» (مشارکت‌کننده ۱۲)
		ضعف اعتقادات مذهبی	«بعضی وقتی که حال دارم میزنه به سرم نماز می‌خونم ولی در کل حساب کنی اعتقادی به این چیزا ندارم با همین تفکرات ما رو عقب نگه داشتن و بیچاره شدیم...» (مشارکت‌کننده ۵)
عدم انطباق پوشش ظاهری		«معیارها دیگه عوض شده و این جواری نیست که دخترای که حجابشون و به سری مسائل دینی و	

تم کلی	تم‌های اصلی	تم‌های فرعی	نمونه گزاره
		فرد با معیارهای اسلامی از نظر خودفرد	ظاهری رو رعایت می‌کنن حتما ازدواج می‌کنن و خوشبخت میشن معیارها عوض شده جامعه دیگه اینو نمیخواد که حتما با عفت باشی و ظاهر و حجاب اسلامی داشته باشی» (مشارکت کننده ۴)
		تعبیر شخصی از دین	«فلسفه من تو زندگی اینه که تا میتونی باید از زندگی لذت ببری تا الان هم یکی از بهشت و جهنم نیومده برامون از اونجا تعریف کنه بهشت تو همین دنیاست و باید لذت برد از زندگی» (مشارکت کننده ۹)
		عدم اعتقاد به مذموم و گناه بودن رابطه جنسی	«پدرم به خواهرم گیر میده که حجابت رو کامل رعایت کن و حتی به تار موت هم نباید پیدا باشه؛ اما من میگم اینا باعث گناه نمیشه یا مثلاً تو رابطه با پسرا؛ من هم الان با خیلی دوستام دست می‌دم. شوخی می‌کنیم، همه اینا رو آدم با عقل خودش می‌تونه حساب کنه و گناهی نداره مهم دل آدم هاست.» (مشارکت کننده ۱۸)
ارجاع به گروه مرجع		فشار هنجاری و ترقیب رابطه از جانب دوستان	«(اوایل وقتی که تازه وارد دانشگاه شدم شباً تو خوابگاه با بقیه دور هم جمع میشدیم. همه دوستام رو میدیدم که با یکی هستن، من هم دلم میخواست حداقل یکی باشه که عاشق من باشه» (مشارکت کننده ۴)
		گفتگوهای صمیمانه با دوستان و دانشجویان در خصوص روابط جنسی	«با همکلاسیا و دوستام صحبت می‌کنیم همه از رابطشون میگن که چه کار کردم، چی شد... وقتی خوب نگاه میکنی همه تو این رابطه هستن احساس بدی بهت دست میده و انگار داری عقب میفتی و خواه ناخواه دوس داری توام وارد این فضا بشی» (مشارکت کننده ۷)
		تأثیر پذیری از دوستان	«سال اول دانشگاه به روزی که توی سلف با دوستان نشستیم بودیم همه از دوست پسرهای خود می‌گفتن من از اون روز عقده شد برام» (مشارکت کننده ۱۴)
		احساس حسادت و حقارت	«وقتی همه دوستام رو با دوس دختراشون می‌بینم و بعدم تو خوابگاه از رابطشون با هم حرف می‌زنیم ناخود آگاه بهشون احساس حسادت دارم و تو هم به این فضا کشیده میشی میخوای تو ای فضا نقشی داشته باشی تا تحقیر نشی» (مشارکت کننده ۱۵)
		رقابت و کسب منزلت	«به نظرم شما الان کسی رو نمی‌بینی که با به دختر ارتباط نداشته باشه وقتی همه دوستام رو با دوس دختراشون می‌بینم منم سعی می‌کردم از قافله عقب نیفتم پسری بهم نزدیک می‌شد سعی می‌کردم سخت بگیرم و فرصت آشنایی بدم» (مشارکت کننده ۱۱)
		تسهیل‌گری تعاملات با موبایل	«بابام چون هنوز سنتی فکر می‌کنه به قول خودش خیلی نگران منهو کارای و عقاید منو نمی‌پسنده و سعی می‌کنن مراقب باشن ولی من دیگه افند راه وجود داره که باید کنار بیان با این قضایا مثلاً به سیم کارت دیگه دارم با اون وارد تلگرام میشم دیگه شبای که تا صبح تو تلگرام حرف می‌زنم» (مشارکت کننده ۲)
فناوری های نوین ارتباطی		استفاده از ماهواره و فیلم- های غیر مجاز	«تو خونمون از وقتی یادم میاد وقتی بیکاریم فقط فیلم های ماهواره و سریال های خارجی صحنه دار میدیدم الان همه تو این خنطند دیگه برام عادی شده بود» (مشارکت کننده ۷)
		تسهیل‌گری تعاملات در شبکه های اجتماعی	«بیشترین رابطی که با دوستان دارم ابتدا تلفنی شکل میگیره یعنی منظورم اینه که با پیام دادن و تماس گرفتن، با تلگرام هم چت می‌کنیم هر چند ارتباط مجازی هیچ وقت نمی‌تونه مئه ارتباط واقعی جذاب باشه ولی بیشتر شبای که تنهام از طریق تلگرام رابطه مجازی داریم» (مشارکت کننده ۱۹)
مصرف‌گرایی در قالب مدیریت بدن		افراط در آرایش بدن (صورت)	«معمولا هر وقت بخوام برم سر قرار خیلی آرایش می‌کنم معمولا هر هفته به وسیله آرایشی می‌خرم.» (مشارکت کننده ۱۷)
		انجام جراحی های زیبایی	«اول برا ازدواج و دوستی تو جامعه ما زیباییه برا اینکه طرفدارام بیشتر بشن و بتونم بهترینشون رو بدست بیارم لازمش زیبا بودن که الان با جراحی زیبایی همه جا رو میشه به دلخواه درست کرد» (مشارکت کننده ۹)
		تنوع و نوع پوشش	«شما برا اینکه کسی عاشقت بشه یا تو جامعه حرفی برای گفتن داشته باشی باید ظاهر ت مطابق با مد روز باشه و به طور مدام هی تغییر کنی هم وضع ظاهرت و لباس هات و هم طرز نگاهت به زندگی. پوششم برام

تم کلی	تم‌های اصلی	تم‌های فرعی	نمونه گزاره
روابط جنسی			خیلی مهمه. لباسی آدم باید سیت باشن تکراری نباشن هر مهمونی که قرار بریم به لباس جدید یا مانتو جدید می پوشم» (مشارکت کننده ۱۳)
		توجه و میل افراطی به مصرف و به روز بودن	«در جامعه ایران، الان برای اینکه به خانم طرفدار داشته باشه باید زیبا باشه مطابق مد روز مصرف کنه به روز باشه» (مشارکت کننده ۶)
	همگرایی ارزش جوانان و والدین	گفتگوهای دوستانه والدین و جوانان در مسائل مختلف بخصوص مسائل جنسی	«با پدرم انقدر صمیمی هستم که باهش در مورد دخترم حرف میزنم و گاهی ازش اجازه می‌گیرم باهش میروم خونه و با این قضیه مشکلی نداره و معتقده تا جونی باید جونی کرد» (مشارکت کننده ۱۷)
		مصرف کالاهای فرهنگ جوان از سوی والدین	«مامانم با دو تا بچه جراحی زیبایی انجام داده و مد روز لباس میپوشه وقتی به مامانم فکر کردم خیلی انگیزه داشتم و برا اینکه بتونم راحت و با اعتماد به نفس با دیگران ارتباط برقرار کنم منم لبام عمل کردم به خودم می‌رسم» (مشارکت کننده ۱۳)
		پذیرش و قبول ارزش‌های نوین از سوی والدین	«مادرم که خودش عمل زیبایی انجام داده بود، خیلی تشویقم کرد. منم بینمو عمل کنم در جامعه ما یک خانم باید زیبا به نظر برسد» (مشارکت کننده ۶)
	اعتماد اجتماعی	اطمینان از رسیدن به خواست‌ها	«با شریکم قرار گذاشتیم که تا وقتی همو دوست داریم و از هم زده نشدیم با هم زندگی کنیم. برا همین بهش اعتماد دارم» (مشارکت کننده شماره ۷)
		اعتماد به افراد بر اساس تجربه گذشته	«اگر اعتماد نباشه علاقه و دوستی ... شکل نمیگیره خودم تا به کسی اعتماد نداشته باشم نمیتونم باهش رابطه برقرار کنم من الان با دوستم چون از قبل آشنایی دارم بهش اعتماد کامل دارم» (مشارکت کننده ۱۲)
		احساس امنیت در برقراری رابطه	«قرار گذاشتیم و الکی و رو هوا قول ازدواج نداده منم انتظار ازدواج ازش ندارم ولی تا وقتی باهش هستم بهش اعتماد دارم و احساس خوبی دارم» (مشارکت کننده ۵)
	اعتماد به ظاهر افراد و آشنا بودن فرد	«خیلی‌ها براساس ویژگی‌هایی مته ظاهر افراد، اینکه از ثروت زیادی برخوردار باشن یا از طبقه اجتماعی ممتاز باشن بهشون اعتماد می‌کنند من دوست دارم گونه‌ای رفتار می‌کنم که طرف مقابلم بر اساس ظاهرم باورم کنه و احساس کنه بهش باور و اعتماد کامل دارم و باهش آشنایی کامل دارم و میشناسمش، عوض من انتظار دارم که راحت بهم اعتماد کنه ...» (مشارکت کننده ۸)	

فرضیه‌های پژوهش: با توجه به نتایج و یافته‌های بخش کیفی فرضیه‌های پژوهش به شرح ذیل مطرح شد:

- هر چه میزان استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی در بین جوانان بیشتر باشد احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه وجود دارد.
- هر چه میزان اعتماد اجتماعی جوانان در روابط بیشتر باشد احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در بین جوانان وجود دارد.
- هر چه میزان مصرف گرایی در بین جوانان رواج یابد بیشتر احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه وجود دارد.
- هر چه میزان ارزش‌های دینی در بین جوانان رو به افول باشد بیشتر احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در بین جوانان وجود دارد.
- هر چه میزان فردگرایی و خودمرجعی در جوانان افزایش یابد بیشتر احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه وجود در بین جوانان دارد.

- بین الگوهای متفاوت تصمیم‌گیری در خانواده و گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در بین جوانان رابطه وجود دارد
- هر چه میزان تعامل با گروه‌های مرجع بیشتر باشد احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در بین جوانان وجود دارد.
- هرچه میزان همگرایی ارزشی والدین نسبت به ارزش‌های جوانان افزایش یابد بیشتر احتمال وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در بین جوانان وجود دارد.

یافته‌ها

مجموع دانشجویان مورد مطالعه در این پژوهش ۳۹۵ نفر می‌باشد. در این میان ۵۰/۹ درصد (۲۰۱ نفر) را مردان و ۴۹/۱ درصد (۱۹۴ نفر) را زنان تشکیل می‌دهند. از میان کل پاسخگویان تحقیق ۸۴/۱ درصد از آنها مجرد و ۱۳/۹ درصد متاهل هستند نتایج توصیف آماری حاصل درباره مقطع تحصیلی پاسخگویان حاکی از آن است که در مجموع ۱۹۳ نفر معادل با ۴۸/۹ درصد کل پاسخگویان در مقطع کارشناسی، ۱۴۹ نفر معادل با ۳۷/۷ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و همچنین ۵۳ نفر معادل با ۱۳/۴ درصد پاسخگویان در مقطع دکتری مشغول به تحصیل هستند. نتایج حاصل نشان می‌دهد میزان ارتباط با جنس مخالف در بین ۳۵/۲ درصد از کل پاسخگویان زیاد بوده است. ۱۰/۹ درصد میزان این روابط را خیلی زیاد گزارش کردند. همچنین ۱۵/۴ درصد خیلی کم، ۱۸/۷ درصد کم و در بین ۱۹/۷ درصد از پاسخگویان این رابطه در حد متوسط گزارش شد. در مجموع اکثر پاسخگویان یعنی ۴۶/۱ درصد کل پاسخگویان میزان این روابط را زیاد و خیلی زیاد گزارش کردند.

جدول ۲. توزیع گرایش‌های جنسی

ابعاد	متغیرها	زیاد	متوسط	کم	میانگین
اندیشه (نگرش)	اعتقاد به رابطه‌های کوتاه‌مدت	۴۱٫۸	۱۹٫۷	۳۸٫۵	۲٫۷۸
	عدم اعتقاد به ناهنجار بودن روابط پیش از ازدواج	۴۳٫۳	۲۳٫۳	۳۳٫۴	۲٫۹۱
	اعتقاد به روابط جنسی فرا زناشویی	۱۸٫۵	۲۸٫۴	۵۳٫۲	۲٫۴۲
	اعتقاد به تنوع در دوستی‌ها	۴۵٫۸	۲۱٫۳	۳۲٫۹	۳٫۰۱
	پذیرش و اعتقاد به روابط هم جنس گرایی	۳۹٫۵	۱۵٫۴	۴۵٫۰	۲٫۸۱
	اعتقاد نداشتن به ازدواج‌های دائم	۴۷٫۵	۱۶٫۳	۳۶٫۲	۳٫۰۷
	اعتقاد به ناکارآمد بودن انتخاب والدین در امر ازدواج	۴۶٫۸	۲۵٫۸	۲۷٫۴	۳٫۳۴
کنش (رفتاری)	برقراری روابط جنسی آزادانه و خارج از ازدواج	۲۱٫۶	۱۹٫۷	۵۸٫۷	۲٫۲۱
	اهمیت دادن به تجربه شخصی در روابط جنسی	۴۶٫۳	۲۴٫۳	۲۹٫۴	۳٫۴۷
	آزادی در تغییر ظاهر و بدن به شکل دلخواه	۵۳٫۰	۹٫۶	۳۷٫۵	۳٫۳۶
	روابط جنسی مجازی	۴۷٫۶	۱۵٫۲	۳۷٫۲	۳٫۰۶
	تنوع‌طلبی در روابط جنسی	۲۳٫۰	۲۸٫۱	۵۸٫۹	۲٫۵۸
	برقراری دوستی‌های زودگذر	۴۰٫۸	۲۱٫۹	۳۷٫۳	۲٫۶۸

نتایج حاصل از جدول ۲ توزیع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه بر اساس درصد را نشان می‌دهد بیشترین میانگین مربوط به «اهمیت دادن به تجربه شخصی در روابط جنسی» است.

گرایش‌های جنسی پاسخگویان بر حسب ساختار قدرت در خانواده

جدول ۳: توزیع میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه پاسخگویان بر حسب ساختار قدرت در خانواده

		گرایش‌های جنسی			کل
		کم	متوسط	زیاد	
ساختار قدرت در خانواده	پدرسالارانه	۷۷	۴۰	۲۵	۱۴۲
		٪۵۴,۲	۲۸,۲٪	۱۷,۶٪	۱۰۰,۰٪
	مادر سالارانه	۱۷	۱۴	۱۴	۴۵
		۳۷,۸٪	۳۱,۱٪	۳۱,۱٪	۱۰۰,۰٪
	مشارکتی	۷	۱۱	۱۵	۳۳
		۲۱,۲٪	۳۳,۳٪	۴۵,۵٪	۱۰۰,۰٪
	فرزندسالارانه	۱۱	۲۳	۷۲	۱۰۶
		۱۰,۴٪	۲۱,۷٪	۶۷,۹٪	۱۰۰,۰٪
	والد سالارانه	۹	۱۸	۹	۳۶
		۲۵,۰٪	۵۰,۰٪	۲۵,۰٪	۱۰۰,۰٪
	نامتمايز	۳	۲	۱۱	۱۶
		۱۸,۸٪	۱۲,۵٪	۶۸,۸٪	۱۰۰,۰٪
	پدرستيز	۶	۷	۴	۱۷
		۳۵,۳٪	۴۱,۲٪	۲۳,۵٪	۱۰۰,۰٪
کل		۱۳۰	۱۱۵	۱۵۰	۳۹۵
		۳۲,۹٪	۲۹,۱٪	۳۸,۰٪	۱۰۰,۰٪
X ² =97/52 Sig.= 0/001		d.f= 12		Cramer V=0/351 Sig.= 0/001	

نتایج استفاده از آزمون خی دو و وی کرامر درباره رابطه ساختار قدرت در خانواده و گرایش‌های جنسی بازاندیشانه حاکی از آن است که بین وضعیت ساختار قدرت در خانواده و میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از این آزمون ($X^2 = 97/52$) در سطح خطای کوچک‌تر از $0/001$ درصد معنی‌دار است. این نتیجه نشان از آن دارد که میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در سطح ساختارهای متفاوت قدرت در خانواده متفاوت است بدین معنا که در خانواده‌های که ساختار قدرت فرزندسالارانه است میزان گرایش‌های بازاندیشانه بیشتر از خانواده‌های است که ساختار قدرت پدرسالارانه است. آزمون وی کرامر ($Cramer V = 0/351$) نشان می‌دهد که این تفاوت میزان گرایش‌های جنسی در حد متوسط هست.

جدول شماره ۴: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای متغیرهای تحقیق

مصرف گرایی	اعتماد اجتماعی	فناوری‌های نوین ارتباطی	مستقل / وابسته
ضریب همبستگی پیرسون ۰/۴۳۲	ضریب همبستگی پیرسون ۰/۳۹۱	ضریب همبستگی پیرسون ۰/۵۶۵	بازاندیشی در تعاملات جنسی
سطح معناداری ۰/۰۰۰	سطح معناداری ۰/۰۰۲	سطح معناداری ۰/۰۰۵	

جدول شماره ۵: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای متغیرهای تحقیق

همگرایی ارزشی جوانان و والدین	گروه مرجع	فردگرایی	دینداری	مستقل
				وابسته
ضریب همبستگی پیرسون ۰/۲۲۱	ضریب همبستگی پیرسون ۰/۳۳۰	ضریب همبستگی پیرسون ۰/۵۲۱	ضریب همبستگی پیرسون -۰/۵۴۵	بازاندیشی در تعاملات جنسی
سطح معناداری ۰/۰۰۴	سطح معناداری ۰/۰۰۳	سطح معناداری ۰/۰۰۱	سطح معناداری ۰/۰۰۵	

برای بررسی رابطه بین این متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. داده‌های جدول حاکی از آن است که بین میزان استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی، اعتماد اجتماعی، مصرف گرایی، دینداری، فردگرایی، تعامل با گروه مرجع و همگرایی ارزشی والدین و جوانان با میزان بازاندیشی تعاملات جنسی رابطه معناداری مشاهده می‌شود. در بین این متغیرها قوی‌ترین رابطه مربوط به رابطه استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی و میزان بازاندیشی در تعاملات جنسی می‌باشد. میزان ضریب همبستگی پیرسون بین این دو متغیر برابر با ۰/۵۶۵ می‌باشد که نشان می‌دهد رابطه نسبتاً قوی بین این دو متغیر وجود دارد (سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد). به عبارتی هرچه میزان استفاده از وسایل ارتباطی نوین در بین جوانان افزایش یافته است میزان بازاندیشی در تعاملات جنسی نیز افزایش یافته است. از طرفی ضعیف‌ترین رابطه مربوط به رابطه بین متغیر همگرایی ارزشی جوانان و والدین می‌باشد که در آن با وجود معنی‌دار بودن رابطه (sig=۰/۰۵)، میزان همبستگی برابر با ۰/۲۲۱ می‌باشد که نشان دهنده رابطه ضعیف بین دو متغیر مذکور می‌باشد. لذا بر این اساس و با توجه به ضرایب همبستگی و سطح معناداری حاصل شده بین متغیرهای مستقل پژوهش و باز اندیشی در تعاملات جنسی جوانان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به عبارتی تغییر در میزان استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی، اعتماد اجتماعی، مصرف گرایی، دینداری، فردگرایی، تعامل با گروه مرجع و همگرایی ارزشی والدین و جوانان منجر به تغییر در میزان باز اندیشی تعاملات جنسی جوانان گردیده است.

تحلیل عاملی تأییدی برای گویه‌های پرسشنامه

جدول ۵: نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای گویه‌های پرسشنامه

پایایی	آزمون KMO و بارتلت		بار عاملی	چولگی	کشیدگی	گویه‌ها	سازه
	Sig	مقدار					
۰/۸۹۱	۰/۰۰۲	۰/۶۷۳ ۸۵۹/۶۳۹	۰/۸۸۴	-۱/۱۴	-۰/۵۵۶	FN1	فناوری‌های نوین ارتباطی
			۰/۹۳۸	-۰/۸۰۷	-۰/۰۶۰	FN2	
			۰/۷۲۰	-۰/۹۷۲	-۰/۲۲۰	FN3	
۰/۸۷۹	۰/۰۰۰	۰/۸۹۶ ۱۸۵۱/۸۰۶	۰/۵۵۴	۰/۱۰۱	-۰/۹۷۶	DN1	دین‌داری
			۰/۵۹۴	-۰/۰۰۶	-۱/۳۹	DN2	
			۰/۵۰۴	-۰/۴۹۵	-۱/۲۸	DN3	
			۰/۶۶۳	-۱/۰۷۶	-۰/۹۹	DN4	
			۰/۵۲۷	۰/۱۴۹	-۱/۳۴	DN5	
			۰/۶۷۶	-۰/۰۰۲	-۱/۰۵	DN6	
			۰/۵۰۳	۰/۵۶۵	۰/۷۰۸	DN7	

پایایی	آزمون KMO و بارتلت		بار عاملی	چولگی	کشیدگی	گویه‌ها	سازه
	Sig	مقدار					
			۰/۷۶۲	۰/۴۲۹	-۰/۷۳۶	DN8	
			۰/۷۱۱	۰/۲۹۴	-۱/۲۴۶	DN9	
۰/۸۶۷	۰/۰۰۰۱	۰/۸۲۷	۰/۷۴۳	-۰/۵۲۶	۰/۲۰۳	MS1	مصرف‌گرایی
			۰/۶۵۴	-۰/۸۰۱	۱/۰۲	MS2	
			۰/۶۵۱	-۰/۱۶۲	-۰/۲۳۷	MS3	
		۹۶۷/۷۶۶	۰/۷۲۳	-۰/۳۶۱	۰/۹۸۳	MS4	
			۰/۶۶۳	-۰/۳۶۹	۰/۴۶۵	MS5	
۰/۷۹۸	۰/۰۰۰۳	۰/۷۳۴	۰/۷۴۹	-۰/۲۳۳	-۱/۳۴	FA1	فردگرایی
			۰/۶۸۰	-۰/۱۲۴	-۱/۰۲	FA2	
		۵۲۸/۲۸۰	۰/۶۵۸	۰/۲۸۱	۱/۱۵	FA3	
۰/۸۰۶	۰/۰۰۰	۰/۷۲۲	۰/۷۸۱	-۰/۱۴۰	-۰/۵۷۶	ET1	اعتماد اجتماعی
			۰/۷۰۲	-۰/۳۹۶	۰/۲۸۷	ET2	
			۰/۸۰۳	۰/۳۷۱	-۰/۰۳۳	ET3	
		۲۷۳۹/۳۴۴	۰/۸۳۳	۰/۳۹۵	-۰/۲۷۰	ET4	
			۰/۷۵۷	۰/۰۶۰	-۱/۰۶	ET5	
			۰/۸۱۷	-۱/۰۶۰	۰/۲۶۳	ET6	
			۰/۷۳۵	-۰/۲۶۹	-۰/۲۲۷	ET7	
۰/۷۶۸	۰/۰۰۰۲	۰/۶۹۳	۰/۵۰۷	-۰/۵۷۶	-۰/۵۵۳	HM1	همگرایی ارزشی
			۰/۷۲۳	-۰/۵۶۷	-۰/۵۰۲	HM2	
		۵۱۳/۱۰۸	۰/۶۵۸	-۰/۵۴۲	-۰/۱۴۳	HM3	
			۰/۵۳۰	-۰/۶۵۳	۰/۴۵۰	HM4	
۰/۷۵۱	۰/۰۰۰۱	۰/۸۲۷	۰/۸۲۹	-۰/۷۳۹	-۰/۵۲۳	GM1	میزان تعامل با گروه مرجع
			۰/۵۸۲	-۰/۸۲۴	-۰/۱۱۴	GM2	
			۰/۶۵۲	-۰/۷۶۵	-۰/۱۹۶	GM3	
		۸۰۶/۴۷۰	۰/۵۴۶	-۰/۵۲۶	۰/۲۰۳	GM4	
۰/۷۹۸	۰/۰۰۰	۰/۶۵۲	۰/۸۵۰	-۰/۴۵۶	۰/۲۳۶	SK1	ساختار قدرت در خانواده
			۰/۸۵۲	-۰/۱۶۲	-۰/۲۳۷	SK2	
			۰/۹۳۳	-۰/۳۷۶	-۰/۲۱۹	SK3	
		۱۸۶۳/۱۳۳	۰/۹۴۶	-۱/۱۶	۱/۱۷	SK4	
			۰/۸۰۵	-۱/۰۲۰	۱/۰۲	SK5	
۰/۹۳۱	۰/۰۰۰۰	۰/۸۸۵	۰/۸۱۴	-۱/۳۲۰	-۰/۱۶۵	BAZ1	گرایش‌های جنسی بازاندیشانه
			۰/۷۵۷	-۰/۷۱۱	۰/۵۰۲	BAZ2	

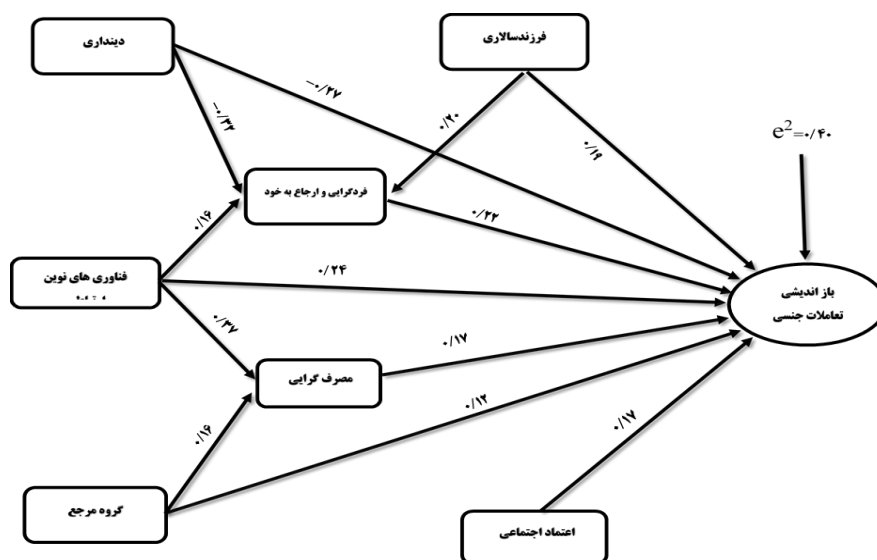
پایایی	آزمون KMO و بارتلت		بار عاملی	چولگی	کشیدگی	گویه‌ها	سازه
	Sig	مقدار					
			۰/۷۰۵	-۰/۷۴۸	۰/۶۹۸	BAZ3	
			۰/۷۷۳	-۰/۶۸۴	۰/۵۲۶	BAZ4	
			۰/۷۱۹	-۰/۸۲۱	۰/۲۵۹	BAZ5	
			۰/۶۸۳	-۰/۵۴۲	۱/۳۲۴	BAZ6	
			۰/۷۵۳	-۰/۸۲۱	۱/۲۹۷	BAZ7	
		۷۷۴۵/۰۲۳	۰/۶۸۲	-۰/۱۷۹	۰/۳۰۱	BAZ8	
			۰/۷۹۵	-۰/۹۰۱	۱/۵۲۴	BAZ9	
			۰/۷۸۷	۰/۴۳۸	-۰/۵۶۴	BAZ10	
			۰/۵۱۳	۰/۳۵۰	۰/۲۸۸	BAZ11	
			۰/۷۷۸	۰/۲۰۳	-۰/۴۳۱	BAZ12	
			۰/۷۸۴	-۰/۶۴۸	-۰/۳۵۳	BAZ13	
			۰/۹۳۳	-۰/۴۳۹		BAZ14	
			۰/۶۹۵	-۰/۱۰۳	۰/۳۲۴	BAZ15	
			۰/۷۳۰	-۰/۹۶۱	۱/۵۴۰	BAZ16	
			۰/۷۲۳	-۰/۰۶۵		BAZ17	

جدول شماره ۵: نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای گویه‌های پرسشنامه را نشان می‌دهد. نتایج آزمون کیزر و مایر کفایت اندازه نمونه جهت انجام تحلیل عاملی را نشان می‌دهد با توجه به سطح معناداری دلالت بر تأیید تحلیل عاملی دارد. آماره بارتلت مناسب بودن داده‌ها را برای تحلیل عاملی نشان می‌دهد نتایج آن و سطح معناداری حاصل مطلوب می‌باشد؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت داده‌ها از تناسب مورد قبولی جهت آزمون تحلیلی عاملی برخوردارند. به منظور ارزیابی قدرت تبیین متغیرهای پیش‌بین مطرح‌شده که روابط آن‌ها قبلاً به آزمون گذاشته‌شده، از روش تحلیل خطی چند متغیره، به روش گام‌به‌گام استفاده گردید. جهت استفاده از رگرسیون گام‌به‌گام، با توجه به نتایج آزمون فرضیات عمل شده، تنها متغیرهای پیش‌بینی در معادله وارد گردید که بر اساس نتایج آزمون‌های انجام‌شده، رابطه معنی‌داری میان آن‌ها با متغیر ملاک مشاهده‌شد.

جدول ۶: رگرسیون گام‌به‌گام همراه با ضرایب بتا، ضرایب استاندارد شده بتا، T و P

Sig	T- value	ضریب استاندارد (Beta)	ضریب غیراستاندارد (B)	متغیر
۰/۰۵	۲/۸۰۴		۰/۵۰۳	مقدار ثابت (constant)
۰/۰۰	-۷/۰۶۳	-۰/۲۶۸	-۰/۲۷۸	دین‌داری
۰/۰۰	۶/۱۰۱	۰/۳۳۱	۰/۲۳۵	فناوری‌های ارتباطی نوین
۰/۰۰	۵/۷۰۱	۰/۲۰۲	۰/۲۱۲	فردگرایی
۰/۰۰	۴/۷۹۵	۰/۱۶۱	۰/۱۶۷	اعتماد اجتماعی
۰/۰۱	۵/۱۲۵	۰/۱۷۹	۰/۱۹۷	مصرف‌گرایی
۰/۰۰	۴/۲۹۰	۰/۱۳۹	۰/۰۶۵	فرزند سالاری
۰/۰۲	۳/۸۲۰	۰/۱۲۳	۰/۱۳۰	تعامل با گروه مرجع

نتایج حاصل در جدول ۴-۲۹ نشان می‌دهد در تحلیل رگرسیون گام‌به‌گام طی گام نهایی ۷ متغیر برای پیش‌بینی میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان وارد معادله رگرسیون شدند. متغیر همگرایی ارزش والدین و جوانان از معادله کنار گذاشته شد. به ترتیب مؤلفه‌های دین‌داری با ضریب استاندارد بتا ۰/۲۶، استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی با ضریب استاندارد بتا ۰/۲۳، فردگرایی ۰/۲۰، اعتماد اجتماعی ۰/۱۶۷، مصرف‌گرایی ۰/۱۷۹، فرزند سالاری ۰/۱۳۹ و میزان تعامل با گروه مرجع ۰/۱۳۰، توان پیش‌بینی معناداری برای گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان داشته‌اند ($P < 0,001$). این ضرایب استاندارد بتا بدین معنی است که به ازای یک واحد تغییر در دین‌داری، (۰/۲۶-) در میزان بازاندیشی گرایش‌های جنسی تغییر ایجاد می‌شود. استفاده از رسانه‌های ارتباطی، فردگرایی، اعتماد اجتماعی، مصرف‌گرایی، فرزند سالاری و تعامل با گروه مرجع به تفکیک ۰/۲۳ واحد برای فناوری‌های نوین، ۰/۲۰ واحد برای فردگرایی، ۰/۱۶ واحد برای اعتماد اجتماعی، ۰/۱۷ واحد برای مصرف‌گرایی، ۰/۱۳ واحد برای فرزند سالاری و درنهایت ۰/۱۳ واحد برای تعامل با گروه مرجع در گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان به وقوع می‌پیوندد.

نمودار شماره ۱: میزان اثرات متغیرها در مدل تحقیق

یافته‌های حاصل نشان‌دهنده آن است که میزان تأثیر مستقیم متغیر دین‌داری بر میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه برابر با ۰/۲۷ است و جمع تأثیر غیر مستقیم آن برابر با ۰/۰۷ است و درنهایت اثر کل آن برابر با ۰/۲۰ است. در خصوص متغیر میزان استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی، ضریب تأثیر مستقیم حاصل برابر با ۰/۲۴، ضریب تأثیر غیر مستقیم برابر ۰/۰۹ و جمع تأثیر کل آن برابر با ۰/۳۳ است. همچنین ضریب تأثیر مستقیم فردگرایی برابر با ۰/۲۲ است. مجموع تأثیرات متغیرهای اعتماد اجتماعی و مصرف‌گرایی هر کدام ۰/۱۷ است. مجموع تأثیرات متغیر فرزند سالاری ۰/۲۳ است که ۰/۱۹ آن به صورت مستقیم و ۰/۰۴ نیز به صورت غیر مستقیم می‌باشد و درنهایت مجموع تأثیرات میزان تعامل با گروه مرجع ۰/۱۴ می‌باشد که ۰/۱۲ آن به صورت مستقیم و ۰/۰۲ آن به صورت غیر

مستقیم می‌باشد. در این مدل مقدار R^2 برابر با ۰/۶۰ می‌باشد؛ بدین معنی که ۶۰ درصد از مجموع تغییرات میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه پاسخ‌گویان توسط این عوامل تبیین شده است و مابقی آن ناشناخته مانده است که «کمیت خطا»^۱ نامیده می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

شاید اولین سؤالی که با توجه به یافته‌های گردآوری‌شده در مباحث کیفی و کمی به ذهن برسد این است که آیا گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان یک مسئله اجتماعی است؟ در پاسخ باید گفت که یافته‌های این پژوهش چند نتیجه مهم را در خصوص جامعه آماری در دسترس قرار می‌دهد. یکی این که میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه در میان دانشجویان در حد بالایی گزارش شد نتایج حاصل نشان می‌دهد میزان ارتباط با جنس مخالف در بین ۳۵/۲ درصد از پاسخگویان زیاد بوده است. در مجموع ۴۶/۱ درصد پاسخگویان به میزان زیادی با جنس مخالف رابطه داشته‌اند. به عبارتی اکثر پاسخگویان (۲۴/۱) معتقدند که بهترین الگوی رفع نیاز جنسی در حال حاضر روابط جنسی دوستانه و آزاد هست. ۲۱/۰ درصد معتقدند که هر کس در تأمین نیاز جنسی خود، مختار است. همچنین در مطالعه کیفی این پژوهش الگوهای متنوع جنسی در بین پاسخگویان شناسایی شد که این الگوهای تازه، با شکل سنتی گرایش‌های جنسی متفاوت هست. یافته‌های این پژوهش نشان داد که شاخص‌های گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان هم در سطح نگرش و هم در سطح کنش در حد بالایی بود. یافته‌های پیمایش گرایش‌های جنسی بازاندیشانه این پژوهش نرخ وقوع گرایش‌های جنسی را در حد بالایی گزارش می‌کند. این میزان‌ها اگرچه در ظاهر در جمعیت کوچکی مورد آزمون قرار گرفته است اما چنانچه در جمعیت‌های بزرگ همچون پایتخت و شهرهای بزرگ و یا در سطح ملی محاسبه شود میزان بالایی از وقوع گرایش‌های جنسی بازاندیشانه را بیان می‌کند که از دید و رصد بسیاری از نهادهای ذی‌ربط مغفول مانده است. برای مثال می‌توان به گرایش‌های جنسی در شبکه‌های مجازی اشاره کرد. در شرایط کنونی جامعه که پر استفاده‌ترین وسیله ارتباطی پاسخگویان تلفن همراه هست و از این طریق به اینترنت دسترسی دارند، یعنی ابزاری که هر لحظه در معرض کیفیت‌های مثبت و منفی فضای سایبری قرار می‌گیرند و از همین طریق برخی روابط جنسی مجازی برقرار می‌کنند روابطی که توسعه و گسترش فناوری‌های نوین ارتباطی شکل‌های جدیدی از روابط جنسی مجازی را تسهیل نموده است؛ و از منظر جامعه‌شناسی اصطلاحاً به عصر سکس مجازی معرفی می‌شود. عصری که بین میلیون‌ها نفر و به‌طور ناشناس روابطی در حال شکل‌گیری است که صمیمیت و گرایش‌های جنسی واقعی را به خطر انداخته است در این فضا ممکن است تمایزات بین مرد و زن و بین دگرجنس‌گرا و همجنس‌گرا، بین بزرگ‌سال و کودک، بین زشت و زیبا به راحتی از بین برود. علاوه بر روابط فضای مجازی، در حال حاضر با الگوهای از روابط جنسی مواجه هستیم که با ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته‌شده جامعه ایرانی در تضاد است از جمله این روابط که در این پژوهش شناسایی شد و پاسخگویان این الگوها را مطرح کردند می‌توان به روابط جنسی آزاد و اذعان به خصوصی بودن و اختیار فرد در رفع نیاز جنسی اشاره کرد. از طرفی یکی از جنبه‌های مهم علاقه‌مندی معاصرین به امور جنسی، پیوندی است که امور جنسی با مسئله‌ای خانواده و خویشاوندی و سازمان خانه دارد. یکی از مسائلی که جوانان جامعه را در تضاد و تنش قرار می‌دهد، چگونگی گرایش‌های جنسی با توجه به گرایش‌های فرهنگی، دینی، عرفی، اجتماعی و خانوادگی او می‌باشد. در هر جامعه، گروه یا قبیله، ارزش‌ها، الگوها و نگرش‌های ویژه‌ای وجود دارند که حتی شامل آداب و عادات تغذیه، سبک پوشش، رفتار و کردار و سایر مسائل روزمره و اجتماعی نیز می‌شود در جامعه ایران نیز گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان برخلاف هنجارهای سنتی، مذهبی و فرهنگی جامعه بوده و از نظر قانونی نیز منع شده است و

همچنین نظر به این‌که گرایش‌های جنسی بازاندیشانه بنیان اصلی خانواده و ازدواج را تهدید می‌کند لذا گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان با توجه به حساسیت‌های موضوع و عدم ارائه آمار دقیق و صحیحی از میزان گرایش‌ها و روابط جنسی جوانان می‌تواند یک مسئله اجتماعی پنهان در ایران قلمداد شود که نیازمند توجه صاحب‌نظران دانشگاهی و سیاست‌گذاران اجتماعی است.

جمع‌بندی نظری و تحلیلی

به لحاظ بینش جامعه‌شناختی، مسأله گرایش‌های جنسی جوانان و تغییر این گرایش‌ها چندوجهی و مستلزم تمرکز بر مؤلفه‌های تفسیری مختلفی است. بر همین اساس علاوه بر دو گانه مهم ساختار - عاملیت، توجه به مقوله‌های قدرت فناوری، گروه‌های مرجع، مصرف‌گرایی، فردگرایی، اعتماد، دینداری و نیز تغییرات درون نهاد خانواده نیازمند دقت هستند این موضوع بسندگی علی و تحلیلی را افزایش خواهد داد. لذا بر همین اساس و شاخص‌های حاصل شده در بخش کیفی در این پژوهش به چارچوبی نظری و تحلیلی که شامل عوامل علی، تاثیر گذار، ساختاری و زمینه‌ای در خصوص گرایش‌های جنسی جوانان به شرح ذیل اشاره می‌شود. در پژوهش حاضر برای چارچوب نظری در بخش کمی و تعیین فرضیه‌ها از نظریات گیدنز استفاده شد. گیدنز در طول دهه ۱۹۹۰ طرح نظری بلندآوازه‌ای را دنبال می‌کرد. او در پی ترسیم تأثیرات تحولات عمده عصر کنونی بر زندگی درونی افراد بود (گیدنز، ۱۹۹۰، ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، ۱۹۹۴، ۱۹۹۸، ۲۰۰۰، گروس، ۲۰۰۲: ۵۳۲). به اعتقاد وی ما امروزه در دنیایی زندگی می‌کنیم که او آن را «دنیای لگام‌گسیخته» می‌نامد. دنیایی که وجه مشخصه آن مخاطره‌ها و عدم قطعیت‌های نوین است (گیدنز، ۱۳۸۷: ۹۸۱) از دیدگاه او این تحولات و مخاطره‌ها در عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی از جمله روابط بین شخصی نفوذ کرده‌اند. بحث رفتارها و گرایش‌های جنسی جوانان را می‌توان با توجه به بحث گیدنز از مفهوم بازاندیشی موردتوجه قرارداد. در حقیقت مقوله بازاندیشی روابط جنسی جوانان می‌تواند در ارتباط با ارزش‌های سنتی، نگرش‌های جنسیتی، ساختارهای مردسالارانه خانواده، سخت‌گیری‌ها و نظارت والدین، تکنولوژی نوین ارتباطی و فردگرایی مورد مطالعه قرارداد. از نظر گیدنز از جمله عوامل مهمی که در این بازاندیشی و تغییر نگرش‌ها نقش اساسی دارد، می‌توان به نظام‌های ارتباطی نوین اشاره کرد و از طرفی برخی از شکل‌های عقیده و عمل دینی به‌منزله موانعی در برابر این بازاندیشی و تغییر نگرش مقاومت می‌کنند در دین‌داری بالاتر از هر چیز بر نیاز به وفاداری و تبعیت از ارزش‌ها و مناسک سنتی تأکید کرده‌اند (گیدنز، ۱۹۹۰). او معتقد است که دین می‌تواند الهام‌بخش دنیایی بهتر و انگیزه‌ای برای مخالفت با رنج واقعی باشد. همانند وبر معتقد است که دین همیشه نیرویی محافظه‌کار نیست، بلکه آرمان‌های دینی، خود، ممکن است محرک دگرگونی اجتماعی باشند. (طشت‌زر و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۰۳).

گیدنز از میان عوامل مؤثر بر بازاندیشی و تغییر نگرش‌ها در دوره مدرن به بسط و گسترش علم و دنیوی شدن (سکولار شدن) فکر و اندیشه در شکل‌گیری خصومت انتقادی و نوآوران نگرش‌های جدید نقش داشته‌اند و بیان می‌کند که ما دیگر آداب‌ورسوم و عادت‌هایمان را فقط به این دلیل قبول نداریم که آن‌ها از اقتدار و احترام دیرینه ناشی از سنت برخوردارند. برعکس، روش‌های زندگی ما به نحو روزافزونی نیازمند مبانی «عقلانی» می‌شود. برای نمونه، معماری یک بیمارستان عمدتاً بر اساس سلیقه‌های سنتی طراحی نمی‌شود، بلکه امکانات و ظرفیت آن برای تأمین

هدف یک بیمارستان - یعنی مراقبت مؤثر از بیماران - در نظر گرفته می‌شود (گیدنز، ۱۳۸۹: ۶۷). در جامعه ایران بنا به بافت و ساختار مذهبی، دین و اعتقادات در اساس هویت افراد ریشه دارد. اعتقادات و باور دینی شاکله هویت افراد را شکل می‌دهد و این

جهانی شدن است که به وسیله فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات باعث تغییر نگرش و بازاندیشی رفتارهای اجتماعی افراد می‌شود (میلر و شرام^۱، ۲۰۱۱: ۲۸؛ رولینز^۲، ۲۰۱۲: ۸۳). از نظر گیدنز در میان تغییراتی که این روزها در جریان است، اهمیت هیچ کدام به اندازه اتفاقاتی نیست که در زندگی شخصی، در روابط جنسی، حیات عاطفی، ازدواج و خانواده در حال وقوع است (گیدنز، ۱۳۸۹: ۱). در خصوص اینکه ما چگونه فکر می‌کنیم و چگونه با دیگران پیوند برقرار می‌کنیم، انقلابی در جریان است. این انقلاب است که در مناطق و فرهنگ‌های متفاوت با سرعت‌های مختلف و با مقاومت‌های بسیار در حال پیشرفت است (گیدنز، ۱۳۹۲: ۸۷). گیدنز معتقد است با به وجود آمدن تحولات تاریخی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی رخ داده در جوامع، شیوه زیست و زندگی مردمان دچار تغییرات فراگیری شده که این تغییرات و تحولات و گسترش ارتباطات و اطلاعات با تغییر ساختارهای اجتماعی و اقتصادی موجب نو شدن شیوه‌های زندگی و اشکال جدید روابط شخصی و تعاملات جنسی شده است

از منظر جامعه‌شناسی گرایش‌های جنسی بازاندیشانه جوانان را چگونه می‌توان تحلیل و تبیین نمود؟

نتایج حاصل نشان داد ساختار قدرت در خانواده بر میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه نقش دارد همچنین تغییر در میزان استفاده از فناوری‌های نوین ارتباطی، اعتماد اجتماعی، مصرف‌گرایی، دین‌داری، فردگرایی، تعامل با گروه مرجع و هم‌گرایی ارزشی جوانان و والدین منجر به تغییر در میزان گرایش‌های جنسی بازاندیشانه شده است؛ و از طرفی میانگین گرایش‌های جنسی باز اندیشانه در بین مردان بیشتر از زنان است.

در تحلیل نتایج حاصل شده می‌توان گفت دین پدیده‌ای است که بر جمع‌گرایی و تعاملات خویشاوندی بین افراد و جوامع تأکید می‌کند و مهم‌ترین عنصر ایجادکننده‌ی همگنی و همبستگی اجتماعی در سطح جوامع است که طی فرآیندی با ایجاد تعلق خاطر نسبت به دین و مذهب در افراد جامعه، نقش بسیار مهمی در ایجاد و شکل‌گیری هویت جمعی دارد. از دید گیدنز، انسان‌ها و موجوداتی آگاه‌اند که به دنبال فعالیت‌های معنادار و معنا بخشیدن به اعمال خود هستند و دین یکی از مهم‌ترین نظام‌های معناست. این در حالی است که با کاهش دین‌داری، فرد در هویت‌یابی به‌جای یک منبع واحد و اساسی در دنیای مدرن با منابع متنوع و متکثر در عرصه‌های مختلف زندگی روبه‌رو می‌شود و به‌جای تأکید بر ارزش‌های جمع‌گرایی بر ارزش‌های فردی تأکید دارد. با کاهش دین‌داری و افزایش فردگرایی، فرد با دیگرانی مواجه می‌شود که به باورهایی غیر او اعتقاد دارند در این حالت فرد توانایی‌های خاصی پیدا می‌کند. از جمله اینکه اجازه می‌یابد عقلانی عمل کرده و بسیاری از سنت‌های بسته‌بندی و یقینی قبلی را مورد تردید قرار دهد. در چنین شرایطی ارزش‌ها در نبود تأیید دائمی دین و بازاندیشی مداوم خصلت قطعی و بدیهی خود را از دست داده و از نگرش متنوع افراد تأثیر می‌پذیرند در حال حاضر با کاهش دین‌داری و الزامات و تعهدات آن و ظهور فردگرایی طیف وسیعی از گرایش‌ها و سلیقه‌های جنسی پیش روی فرد قرار می‌گیرد و ممکن است این گرایش‌ها را، حتی وقتی دیگران آن‌ها را غیراخلاقی یا نامشروع بپندارند، دنبال کنند. به‌عنوان مثال روابط جنسی پیش از ازدواج در دهه‌های گذشته امری ناپسند به شمار می‌آید و از آن پرهیز می‌شد این در حالی است که حساسیت به این روابط در حال کاهش است و مورد بازاندیشی قرار گرفته است می‌توان گفت فناوری‌های نوین ارتباطی سهم بالایی در فردگرایی و مصرف‌گرایی جوانان داشته و بر ذوق و سلیقه و نیازهای ارتباطی جوانان تأثیر بسزایی دارد. از نظر میشل دوسرتو^۳ (۱۳۸۶) و فور مواد رسانه‌ای می‌تواند افراد را از ابزار کاوش بدیل زندگی به شیوه‌ای نمادین یا تخیلی برخوردار سازد و آنها را با تأمل در بدیل‌ها و راه و روش‌های متفاوت بهره‌مند سازد. گیدنز (۱۳۹۷) نیز بر نقش فناوری‌های نوین ارتباطی تأکید می‌کند و

1-W Shrum. & B Miller

2- J. Rollins.

3 M. Decerteau

می‌گوید اگر در گذشته فرآیندهای انتشار فرهنگی، طولانی، کند و ناپیوسته بود، امروزه این فرآیند برعکس شده و انتشار فرهنگی سریع و پیوسته صورت می‌گیرند. آنچه مهم است و اصولاً کارشناسان از آن غافل‌اند آن دسته از تأثیراتی است که غیرقابل پیش‌بینی، پنهان و منفی هستند و لازم است تا به این بخش توجه بیشتری شود. در چارچوب خانواده سنتی دختران (و نه پسران) پیوسته تحت نظارت پدر و مادر هستند و رفت‌وآمد و دوستان آن‌ها کنترل می‌شود، اما مکالمه تلفنی، ارسال پیامک و گپ اینترنتی آن‌ها را دیگر به‌سختی می‌توان زیر کنترل داشت. گسترش ارتباطات زمینه را برای گستردن دامنه روابط انسان‌ها از جمله روابط صمیمی و جنسی گسترده است. نکته مهم در این زمینه آن است که ماهیت و ساختار فرهنگی و فنی فناوری‌های نوین ارتباطی به‌گونه‌ای است که با ارزش‌های دسته نخست سازگاری بیشتری دارند. از این‌رو کاربرد این ابزارها در ساختارهای سنت گرایانه اگرچه امکان‌پذیر است اما ممکن است در درازمدت این ساختارها را دستخوش تغییر و چالش کند. به‌عنوان مثال در ماهواره با القا کردن این امر که نیاز جنسی یک امر خصوصی است و طرفین رابطه در صورت رضایت می‌توانند باهم رابطه برقرار کنند و هیچ مرجعی هم حق مانع‌شدن ندارد. حتی اگر این رابطه جنسی در ارتباط با محارم باشد در گذشته در خانواده‌های پدرسالار و سنتی نظارت و کنترل خانواده‌ها بر جوانان عاملی اساسی و حساس به شمار می‌آمد اما در خانواده‌های با ساختار فرزند سالاری نقش نظارتی خانواده‌ها کم‌رنگ‌تر می‌شود. در سبک زندگی غربی، فرزندان در دنیای خود رها شده‌اند و خانواده‌ها کمتر بر عملکرد فرزندان خود نظارت دارند. نتایج حاصل در تحلیل مسیر نشان داد که میزان اعتماد پاسخگویان در میزان گرایش‌های جنسی تأثیرگذار است این رابطه به شکل مستقیم است. در تبیین این فرضیه گیدنز معتقد است فقدان اعتماد میان اعضای جامعه در روابط اجتماعی منجر به بروز انواع انحرافات اجتماعی در سطح جامعه، نهاد خانواده و مناسبات انسانی می‌شود که اساساً کیفیت ارتباط افراد با یکدیگر را دچار خدشه می‌سازد. تسریع در امر بی‌اعتمادی قاعدتاً ریسک گرایش‌های جنسی را بالا خواهد برد و جوانان کمتر تن به این امر خواهند داد. می‌توان گفت اعتماد در روابط شخصی، از «اجتماع محلی» و «پیوندهای خویشاوندی» به «صمیمیت» و «خود واگشایی» تغییر جهت می‌دهد و امری می‌شود که طرفین برای به دست آوردن آن تلاش نمایند. از این جهت گیدنز گذار به صورت‌های مدرن روابط هم‌آغوشانه را با شکل‌گیری عشق رمانتیک یا «فردیت محبت‌آمیز» پیوند می‌دهد و مجموعه عشق رمانتیک را با پویایی‌های اعتماد شخصی در هم‌تنیده می‌داند؛ بنابراین در این پژوهش منظور از اعتماد، اعتماد به‌عنوان ویژگی فردی مطرح می‌شود و بر احساسات، عواطف و ارزش‌های فردی تأکید دارد و با مفاهیمی چون همکاری، صداقت، وفاداری، صمیمیت، امید و دگر خواهی ارتباط نزدیک دارد؛ و هر چه فرد در مواجهه با افراد ناشناس اعتماد بیشتری داشته باشد و احتمال بدهد که از جانب او وی تهدید و خطری به او نمی‌رسد احتمال زیادی وجود دارد که درگیر رابطه جنسی شود. به این معنا که فرد اگر به دنبال برقراری رابطه جنسی با زانديشانه باشد یکی از متغیرهای تأثیرگذار اعتماد می‌باشد و تا زمانی که فرد احساس اعتماد به‌طرف مقابل نداشته باشد کمتر درگیر این رابطه می‌شود.

منابع

- آزاد ارمکی، تقی و محمد حسین شریفی ساعی (۱۳۹۰)، تبیین جامعه‌شناختی روابط جنسی آنومیک در ایران، فصلنامه خانواده‌پژوهی، سال ۷، شماره ۲۸.
- آزاد ارمکی، تقی، محمدحسین شریفی ساعی، مریم ایثاری و سحر طالبی (۱۳۹۱)، سنخ‌شناسی روابط جنسی پیش از ازدواج در ایران، دو فصلنامه جامعه‌پژوهی فرهنگی، سال ۲، شماره ۲.
- کاوه، سعید، (۱۳۸۹)، رویارویی با بی‌وفایی و پیمان شکنی همسر، تهران: مؤسسه اندیشه کهن پرداز
- محسن زاده، فرشاد؛ محمد نظری، علی؛ عارفی، مختار (۱۳۹۰)، مطالعه کیفی عوامل ناراضایتی زناشویی و اقدام به طلاق (مطالعه موردی شهر کرمانشاه)، مطالعات راهبردی زنان، شماره ۵۳، ۷-۴۲.
- اجتهادی، مصطفی و واحدی، گلناز. (۱۳۹۵): بررسی جامعه‌شناختی پتانسیل خیانت در روابط زناشویی و عوامل موثر بر آن. مجله جامعه‌شناسی ایران، ۱۱(۹): ۱۱۹-۱۹۱.
- گرمارودی، غلامرضا، جلیل مکارم، سیده شهره علوی و زینب عباسی (۱۳۸۸)، عادات پرخطر بهداشتی در دانش‌آموزان تهران، فصلنامه پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، سال ۹، شماره ۱.
- طشت زر فریبا؛ حیدری حسین؛ روحانی رصاف جواد(۱۳۹۱): دین و مدرنیته از نگاه آنتونی گیدنز، پژوهشنامه ادیان، دوره ۶، شماره ۱۱
- خجسته مهر، رضا و ذبیح‌الله عباس پور (۱۳۹۳)، شناسایی دلایل طلاق زنان در گروه‌های قومی شهرستان اهواز، اولین کنگره ملی روانشناسی خانواده گامی در ترسیم الگوی مطلوب خانواده.
- خلج‌آبادی فراهانی، فریده و امیر هوشنگ مهریار (۱۳۸۹)، بررسی نقش خانواده در ارتباطات با جنس مخالف قبل از ازدواج در دختران دانشجو در تهران، فصلنامه خانواده‌پژوهی، سال ۶، شماره ۲۴.
- دهبانی پور، رضا (۱۳۹۵)، تغییر نظام سیاسی مصر (۲۰۱۱) در پرتو گفتمان جهانی‌شدن حقوق بشر مجله: مطالعات سیاسی جهان اسلام، شماره ۱۷
- ذکایی، محمد. سعید (۱۳۸۶)، فرهنگ مطالعات جوانان، چاپ اول، نشر آگه .
- ذکایی، محمد سعید. (۱۳۸۴) بررسی وضعیت انحرافات جوانان با تاکید بر روابط جنسی آزاد. سازمان ملی جوانان.
- سلیمی نیا، لیلیا، علیرضا جزایری و پروانه محمدخانی (۱۳۸۴)، نقش سلامت روان در ظهور رفتارهای پرخطر نوجوانان فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ۵، شماره ۱۹.
- گرمارودی، غلامرضا، جلیل مکارم، سیده شهره علوی و زینب عباسی (۱۳۸۸)، عادات پرخطر بهداشتی در دانش‌آموزان تهران، فصلنامه پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، سال ۹، شماره ۱.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۷) فراسوی چپ و راست، ترجمه: محسن ثلاثی، نشر ثالث.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۷)، جامعه‌شناسی، ترجمه حسن چاووشی، تهران: نشر نی.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۴)، چشم‌اندازهای جهانی، ترجمه: محمدرضا جلالی پور انتشارات طرح نو، چاپ اول.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۸) مدرنیته، زمان، فضا، ترجمه حامد حاجی حیدری، تهران: انتشارات اختران
- گیدنز، آنتونی، (۱۳۹۳) تجدد و تشخیص (جامعه و هویت شخصی در عصر جدید)، ترجمه ناصر موفقیان، تهران، نشر نی. چاپ نهم
- لایتن، آلن (۱۳۹۲)، تفکر طراحی گرافیک: آن‌سوی طوفان مغزی. ترجمه نازیلا محمدقلی زاده. تهران: فرهنگسرای میر دشتی.
- مایلز، استیون (۱۳۹۳)، جامعه‌شناسی جوانان، روند تغییر در سبک زندگی جوانان، ترجمه نعیمه جوان و مینا غریب، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- مک‌کوابیل، دنیس (۱۳۸۲) درآمدی بر نظریه ارتباط جمعی، ترجمه پرویز اجلالی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۱۳۸۶)، گزارش جمهوری اسلامی ایران درباره پایش اعلانیة تعهد مصوب اجلاس ویژه مجمع عمومی سازمان ملل در زمینه اچ آی وی و ایدز، دبیرخانه کارگاه کشوری ایدز.

- Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Stanford: Stanford University Press.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-identity: Self and Society in the late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love And Eroticism in Modern Societies*. Stanford: Stanford University Press
- Giddens, A. (1994). *Reflexive Modernization: Politics, Tradition, and Aesthetics in the Modern Social Order*. With Ulrich Beck and Scott Lash. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1998). *The Third Way: The Renewal of Social Democracy*. Oxford: Blackwell.
- Giddens, A. (2000). *Runaway World: How Globalisation is Reshaping Our Lives*. New York: Routledge.
- Giddens, Anthony (1984), *The Constitution of Society*, Berkeley: University of California Press.
- Gross, N. & Simmons, S. (2002). Intimacy as a Double-Edged Phenomenon? An Empirical Test of Giddens. *Social Forces*. 81(2), 531-555.
- Maslow, A.H. (1970). "A theory of human motivation". *Psychological Review*. 50 (4): 370-96. doi:10.1037/h0054346 – via psychclassics. yorku.ca.
- Miller, B.P. & Shrum, W. (2011) gender digital divide in the research sectors of Ghana Kenya, and Kerala: are women more connected over time? *Gender technology development*, 15(1), 25-52
- Miller, I. Robert, Brewer, D. John. (2003), "the A-Z of social research" a dictionary of key social science research concepts.
- Moustakas, C. E. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications
- Rollins, J. (2012). Cape Verdean women and globalization: the politics of gender, culture, and resistance. *Contemporary sociology: a journal of reviews*, 41(1), 71-113
- Van Manen, M. (1990), "researching lived experience: human science for an action sensitive pedagogy. London, Ontario, Canada: the university of western Ontario
- Zhang, K. & Li, D. (1999). Changing sexual attitudes and behavior in China: Implications for the spread of HIV and other sexually transmitted disease. *Journal of Aids Care*, 11(5), 581-589.